

Izhaja vsak dan s jutraj razven
v ponedeljkih in dnevih po praz-
nikih. — Posamezna številka
Din 1.—, na 16 straneh Din 2.—,
mesečna naročnina Din 20.—, za
tujino Din 30.—, Uredništvo v
Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23.
Telefon uredništva 30-70, 30-69 in
30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračama.
— Oglaš po tarifi in dogovoru.

Uprava
v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68.
Podružnica v Mariboru, Aleksan-
drova cesta št. 24, telefon 29-60,
Podružnica v Celju,
Slomškov trg št. 3.

Št. 88

Ljubljana, sobota, dne 13. septembra 1930

Leto I.

Protestne demonstracije v Pragi

Demonstranti obsipljejo italijansko poslaništvo v Pragi s kamenjem - Nezadržno ogorčenje češko-slovaškega tiska - Kako je končala intervencija italijanskega poslanika Pedrazzija

Praga, 12. septembra. d. Listi poročajo o demonstracijah, ki so se vršile preteklo noč v Pragi proti Italiji. Na mnogih krajih, osobito na najvažnejših ulicah je prišlo do velikih proti Italiji naperjenih demonstracij. Prav resen značaj so dobile demonstracije na Mali strani, kjer se nahaja italijansko poslaništvo. Ogromna množica demonstrantov, pripadajočih vsem strankam, je prišla okoli polnoči pred poslopje italijanskega poslaništva. Demonstrantje so začeli poslaništvo bombardirati s kamenjem ter so razbili štiri šipe. Čuli so se klic: »Doli s fašizmom! Doli z zatiraleci narodov!« Ko je na Malo stran prispela ojačena policija, so demonstracije ponehale ter so se demonstrantje razkropili. Policija je z močnim kordonom zasedla okolico v bližini italijanskega poslaništva. Policija je aretirala tri osebe.

Druga večja skupina je demonstrirala po Prikopih in Narodni trdi ter povsod viharo vzklikala: »Živela Jugoslavija! Doli z Italijo!«

Češkoslovaški tisk še vedno objavlja ostre članke proti fašistovski Italiji. Glavno glasilo češkoslovaške narodno socialistične stranke »Česke Slovo« objavlja danes na prvi strani uvodnik pod naslovom: »Slovani, pomnite vedno, da ste za italijanske fašiste — psi in barbari!«

Praga, 12. septembra. AA. Čtk poroča: Češkoslovaška fašistična stranka je imela sredi sestanek, na katerem je ostro protestirala proti italijanskemu preganjanju Slovanov v Italiji, zlasti pa proti justifikaciji v Trstu. Po končani skupščini so se zborovalci podali na ulico, vendar jih je policija takoj razkropila.

Uradno poročilo o demonstracijah

Praga, 12. septembra. d. Listi objavljajo uradno poročilo policijskega ravnanja o središnih protitalijanskih demonstracijah. Poročilo skuša oslabiti dalekosežnost demonstracij, priznava pa, da so bile na poslaništvu razbite šipe in da so bile aretirane tri osebe. Tudi italijansko poslaništvo skuša na zunaj oslabiti pomen večeršnjih demonstracij.

Praga, 12. septembra. AA. ČTK poroča, da je skupina kakih 10 mladeničev sredi večkrat metala kamenje v poslopje italijanskega poslaništva ter razbila dve okni. Policija je prišla tri demonstrante.

Protesna resolucija Češkoslovaško-jugoslovanske lige v Brnu

Brno, 12. septembra. d. Vsi listi obširno poročajo o zborovanju Češkoslovaško-jugoslovanske lige, ki se je vršilo sredi v Brnu. Govorniki so se v toplih besedah spominjali trpljenja jugoslovanskega naroda v Julijski Benečiji; osobito so opozarjali na težki položaj jugoslovanskega naroda, ki je nastal po tržaškem procesu. Zborovalci so soglasno in z viharim odobravanjem sprejeli resolucijo, ki poudarja solidarnost in zvestobo češkoslovaškega naroda do trpečega slovanskega naroda na jugu. Velikostni zbor je ostro obsodil vse krivice, ki so jih fašisti prizadevali jugoslovanskemu narodu v Julijski Benečiji.

Odgovor ministra dr. Krofite poslaniku Pedrazziju

Praga, 12. septembra. d. O intervenciji italijanskega poslaništva v zunanjem uradu objavljajo listi, odnosno so znane naslednje avtentične informacije:

V ponedeljek se je zgledal v zunanjem ministrstvu odpravnik poslov italijanskega poslaništva g. Severino. Namestniku zunanjega ministra g. dr. Krofite se je g. Severino potožil, da se nekateri praški in drugi listi, komentirajoč tržaški proces, poslužujejo nepravilnih trditve, zlasti da je bil proces tajen, čeprav so bili navzoči italijanski in inozemski novinarji, kakor tudi tržaški konzuli. G. Severino se je tudi potožil, da so listi nepravilno poročali o izvršitvi smrtnih obsodb. Odpravnik poslov je trdil v svoji pritožbi, da so listi pisali, kakor da bi bili obsojenci ustreljeni na jugoslovanski meji, čeprav se je justifikacija

vršila na italijanskem ozemlju.

Minister dr. Krofite je g. Severinu odvrnil, da zunanji urad nima prav nikakega vpliva na češkoslovaški tisk. V imenu zunanjega ministra dr. Beneša pa je pač obžaloval, da so nekateri listi nepravilno pisali o procesu.

Ko se je italijanski poslanik g. Pedrazzi vrnil s svojega dopusta v Prago, je ta ponovno pri ministru dr. Krofite ponovil pritožbo g. Severina.

Minister dr. Krofite je g. poslanika opozoril v prvi vrsti na način, kako nekateri italijanski listi sploh pišejo o Slovanih. V prvi vrsti je imel g. minister dr. Krofite v mislih famozni članek »Popolo d' Italia«, katerega urejuje brat ministrskega predsednika g. Mussolinija. Ta list — je gosp. minister omenil — piše o Slovanih kot o plemenu brez kulture, piše o stenah, ki so se zarile v italijanske domove ter naposled hvali list bivšega Avstrijo, ki je znala držati na varjetih Slované s pomočjo bajoneta in vislice.

Jeza fašistovskega tiska

Trst, 12. septembra. d. Fašistovski tisk, kot vse kaže, ni zadovoljen z rezultati dveh demarš, ki jih je izvršil pri češki vladi v Pragi tamkajšnji italijanski poslanik Pedrazzi, kajti tudi po dveh demarših tisk in javnost nista odnehala obsojati zadržanja fašistovskega režima napram Jugoslovani v Italiji. Kot dokaz navaja »Piccolo«, da je češki tisk začel nastopati s še večjo ostroščjo proti fašizmu. »Piccolo« opozarja na pisanje vodilnih praških listov, med njimi »Prava Lidu«, organa socialno - demokratske stranke, torej ene največjih vladnih strank. »Pravo Lidu« je zavrnilo intervencijo italijanskega konzula, češ da se Italija nima pravice vmešavati v notranje zadeve Češkoslovaške in da če-

škoslovaški tisk ne bo dopustil, da kdorkoli, najmanj pa Italija kontrolira njegovo postopanje.

»Piccolo« zahteva, da vlada enrgično nastopi proti takšnemu pisanju. Nadalje opozarja tržaški list na zborovanja, katera so za noč sklicale socialno - demokratska stranka, narodno - demokratska stranka in češkoslovaško - jugoslovanska liga, dalje na protestne manifeste, ki so jih objavili nekateri narodni poslanci, zveza legionarjev in ženska udruženja. Češki fašisti bodo imeli v nedeljo občni zbor. Tedaj bodo odločali, kako naj se ta njihova stranka nadalje imenuje, ker je strankin svet zavrnil fašistovski naziv. Vse to je neugodno vplivalo na italijanski tisk, ki niti več ne skuša tajiti svoje nervoznosti.

Tendenciozne vesti o demonstracijah v Jugoslaviji

Treba je opozoriti na vesti o »velikih protestnih demonstracijah« v Jugoslaviji, ki so bile lansirane te dni. Te vesti so prinesli nekateri fašistovski listi, ki so poskušali, da bi se te tendenciozne vesti razširile tudi po svetu. Povsem izmišljena je vest »Popolo di Trieste«, da so se vršile po Jugoslaviji po izmenjavi jugoslovanskih polkovnih zastav velike demonstracije proti Italiji. Na Jelačičevem trgu v Zagrebu naj bi bila omladina celo zažgala italijansko zastavo. Toda ta poskus se fašistom ni obnesel. Skoro nihče ni nasledel pisanju fašistovskih listov. Le poročevalec »Daily Telegraph« se je nekoliko »prepričal« o resničnosti svojih vesti. On je v svojem listu objavil članek, v katerem svetuje jugoslovanski javnosti, naj bo mirna in naj si ne vzame k srcu tržaške obsodbe. Saj je posebno sodišče sodilo italijanske državljane. List pravi, da bi morala Jugoslavija

delovati na Jugoslovane v Julijski Benečiji na tak način, da bi se rešila nesporazumljenja med obema sosednjima državama in da bi tako prenehal obstojati vzrok za neprestane spore med njima. Simptomatično je, da tendencioznega članka »Daily Telegraphovega« dopisnika fašistovski tisk ne komentira, pač pa mu prisoja veliko važnost, kar se vidi že po tem, da ga citira pod velikimi naslovi in na vidnih mestih.

Za manifestacijo slovanskih organizacij v Ameriki

London, 12. septembra. n. Agencija »Telegraph« javlja iz Newyorka, da namerava slovanske organizacije v Ameriki prirediti veliko protestno manifestacijo proti tržaški obsodbi. Liga za človeške pravice, v kateri so vodilni intelektualci Amerike, se bo pridružila tej akciji. Italijansko poslaništvo v Washingtonu poskuša vplivati na ameriški tisk in si prizadeva prepričati ameriško javnost, da so bile tržaške žrtve boljše, ki so se samo izdajali za narodne Jugoslovane.

Nov proces bo 22. t. m. v Rimu

Trst, 12. septembra. n. Nov proces proti našim rojakom se bo vršil dne 22. t. m. pred uradnim sodiščem za zaščito države v Rimu in sicer proti 29 osebam. Obtoženih je bilo 87 oseb, 18 jih je že obsojenih, 28 pa jih je pobegnilo. Gradivo za razpravo se pripravlja z vso naglico. Listi že javljajo, da bo razsodba padla še ta mesec in da bo zelo stroga.

Demanti vesti o mobilizaciji v Italiji

Dunaj, 12. septembra. d. Tukajšnje italijansko poslaništvo danes kratko demantira vesti, ki so bile razširjene v inozemstvu o delni mobilizaciji italijanske vojske.

Zasedanje Društva narodov v Ženevi

Včeraj se je nadaljevala splošna politična debata — V Svetu je dr. Marinković poročal o omejitvi proizvodnje opija

Ženeva, 12. septembra. d. Na današnji plenarni seji skupščine Društva narodov se je nadaljevala splošna debata o delovanju Društva v preteklem letu.

Holandski zunanji minister Beeleart van Loekland je v svojem govoru ugotovil, da je žal zaznamovati le neznaten napredek za mnogih poljih, osobito pa v vprašanju razorožitve. Sodelovanje narodov je treba tako urediti, da bodo interesi posameznih držav v skladu s splošnimi. Holandska vlada goji zaupanje, da bo novembarsko zborovanje pripravljalnega odseka izvršilo zadnja dela za splošno razorožitev. Upa, da bodo doseženi povoljni uspehi. V imenu holandske delegacije predlaga, da se oni del poročila glavnega tajništva, ki obravnava razorožitveno vprašanje, odkaže III. komisiji.

V debato je posegel tudi danski zunanji minister Munch ter je v imenu Holandske, Švedske, Letonske, Finske, Norveške, Švice, Estonske in Danske predlagal, da skupščina Društva narodov pospeši rešitev vprašanja o klavzulah največjih ugodnosti kljub diferencam mnenj. V utemeljevanje tega svojega predloga je danski zastopnik poudarjal, da pomenja klavzula o največjih ugodnostih splošno konsolidacijo carinskih postavk. Težko je izvesti to konsolidacijo, ker mnoge države svoje carinske tarife spreminjajo in omejujejo, osobito v pogledu klavzule o največjih ugodnostih. Nemudoma je treba izdelati načrt, ki bo definitivno rešil to vprašanje.

V debato je med drugimi posegel tudi avstrijski kancelar dr. Schober, čegar govor je bil v marsikaterem pogledu prav zanimiv.

Ženeva, 12. septembra. d. Svet Društva narodov je na današnji popoldanski seji razpravljalo o ukinitvi francoskih vojaških straž na železnicah v Saarski kotlini. Soglasno je bilo sklenjeno, da se te straže odpravijo.

Ženeva, 12. septembra. I. V svetu Dru-

štva narodov se je danes vršila razprava o vprašanju omejitve proizvodnje opija. Poročal je o produkciji opija zunanji minister dr. Voja Marinković, ki je predlagal, da pozove Društvo narodov preko svojega stalnega sekretarijata sovjetsko Rusijo, da tudi ona sodeluje pri omejitvi uživanja opija. Sovjetska Rusija kot producentinja opija naj se povabi na konferenco, ki bo razpravljala o omejitvi in kontingentiranju opija.

Ženeva, 12. septembra. n. Poljski zunanji minister Zaleski je povabil dr. Marinkoviča in Mironescu na konferenco, na kateri se bo razpravljalo o vprašanjih, ki so se obravnavala v Bukarešti, Sinaji in v Varšavi. Prav za prav je ta ženevska konferenca treh ministrov nadaljevanje omenjenih konferenc. Dela se na to, da vse agrarne države v Evropi nastopijo enotno v vseh vprašanjih na skupščini Društva narodov.

AVSTRIJA IN BRIANDOVA SPOMENICA

Kancelar dr. Schober je v prvi vrsti preciziral stališče Avstrije o Briandovem načrtu glede Panevrope. Dr. Schober smatra načrt g. Brianda o konfederaciji evropskih držav za ekonomsko najvažnejši problem. Zeli, da bi se na ekonomskem polju mogli ustvariti pogoji za gospodarski razvoj vseh interesiranih evropskih držav.

V plenumu skupščine Društva narodov bo v ponedeljek govoril tudi jugoslovanski zunanji minister dr. Voja Marinković.

Danes otvoritev velesejma v Zagrebu

Beograd, 12. septembra. AA. Z večernim brzovlakom je odpotoval v Zagreb minister Švrljuga, ki se jutri dopoldne udeležil svečane otvoritve zagrebskega velesejma. V nedeljo zjutraj se dr. Švrljuga vrne v Beograd, odkoder se isti dan odpotuje na slavnostno odkritje spomenika Nj. Vel. kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju v Niš, kjer bo velika svečanost povodom otvoritve nove tvornice za tobak.

Varnostni ukrepi za jutrišnje nemške volitve

Berlin, 12. septembra. AA. Čeprav je dosežena volilna borba potekala mirneje, kot so prvotno pričakovali, je policijsko predsedstvo izdalo za volilno nedeljo obsežne varnostne ukrepe. Ta dan bo vse berlinsko redarstvo v strogi pripravljenosti. Močni oddelki bodo ostrodočeni zlasti v vladnem okraju in ob železniških progah. Po glavnih ulicah pa bodo ves dan krožili policijski avtomobili z oboroženimi redarji in policijskimi uradniki.

Hindenburg bo volil v Berlinu

Berlin, 12. septembra. AA. Predsednik nemške republike Hindenburg se je vrnil s počitnic v Dietramszellu v Berlin, da zadosti svoji volilni dolžnosti. V drugi polovici septembra bo prisostvoval jesenskim manevrom nemške državne bramb.

Brezobrestna pomoč za naseljence

Beograd, 12. septembra. AA. Ministrstvo za gozdove in rudnike je izdelalo skupno z ministrstvom za poljedelstvo zakon o brezobrestnem posojilu obdelanega lesa naseljencem in optantom za zidanje hiš. Zakon predvideva gradnjo 4000 hiš. Gradnja bo izročena državnemu gozdarskemu podjetju v Dohlinu.

Zakon o umetniških šolah

Beograd, 12. septembra. k. Prosvetno ministrstvo je izdelalo načrt zakona o umetniških šolah. Po tem zakonu so umetniške šole prosvetne ustanove za strokovno pripravo in izobrazbo vseh gran čiste umetnosti, kakor tudi glasbene in igralsko-baletne umetnosti. Šola bo pod nadzorstvom prosvetnega ministrstva.

Sodelovanje Narodne banke z Banko za medn. plačila

Beograd, 12. septembra. AA. Kakor je znano, spada med naloge banke za mednarodna plačila tudi to, da vpliva na mednarodne finančne operacije. Banka posveča tej nalogi veliko pažnjo. Glavni ravnatelj banke Quesnays je ponovno potoval po Evropi, da se seznani s stanjem narodnih bank. V Beograd prispe 16. t. m., 17. pa se sešane s predstavniki naše Narodne banke, da jih pozove na sodelovanje z Banko za mednarodna plačila v smislu zgoraj navedenih njenih nalog.

Jugoslovanska akcija se pričenja

Jasna in premočrta je vladna politika, ki se je pričela s 6. januarjem. Cilj te politike je označen v samem zgodovinskem kraljevem manifestu in ta cilj ni drugo, ko da se ves naš narod prerodi v aktivnem jugoslovstvu. V vsem našem narodnem in državnem življenju je jugoslovanska ideja vodilna ideja, kateri se morajo podrediti vse druge ideje, vsi drugi oziri. Vse, kar ovira ta naš vzvišeni nacionalni ideal, mora izginiti, ker samo na ta način moremo doseči, da družbi ves jugoslovanski narod eno čustvovanje in ena volja.

S sugestivno doslednostjo in prepričujočo logiko je pričela vlada generala Živkovića ta vsejugoslovanski program tudi izvajati. Po velikem zakonodajnem delu, s katerim so bili likvidirani vsi zakoni strankarske razjedinevalne preteklosti, je sledil drugi veliki akt nove dobe, prav tako zgodovinski zakon z dne 3. oktobra. Vse stare, iz nesvobodnih časov podedovane pokrajinske meje so padle in nova upravna razdelitev države se je izvršila le na podlagi gospodarskih potreb našega naroda. S tem je bila ustvarjena možnost, da vodi naš narod le eno narodno in državno politiko in da ga ne molijo več regionalni oziri, ko v strankarskih časih. Oktobrski zakon pa je storil še nekaj več, ko je z novim državnim imenom povdaril tudi na zunaj našo popolno enotnost. S tem najvažnejšim obeležjem našega narodnega in državnega edinstva so bile postavljene, kakor je dejal predsednik vlade v svojem znamenitem govoru banskim svetnikom, nove naloge za sodelovanje vseh narodnih sil v popolni enakosti in ravnopravnosti vseh državljanov brez razlike vere in plemena, a tudi za vesno izvrševanje državljskih dolžnosti.

Vlada generala Živkovića je tudi takoj storila vse potrebno za sodelovanje vseh narodnih sil v smislu aktivnega jugoslovstva in v svoji nad vse pomembni deklaraciji z dne 4. julija javno povedala, na kakšni podlagi se mora pričeti izvrševati to sodelovanje. Kakor je vlada sama absolutno homogena, tako mora tudi vladati med pristaši jugoslovanske akcije popolna skladnost. Kakor sodelujejo v vladi vsi mirni strankarji, pa čeprav, pa čeprav so bili tudi šefi bivših strank, tako imajo v jugoslovanski akciji sodelovali vsi tudi le kot poedinci, pa najsi so bili prej še tako goreči pristaši in agitatorji bivših strank. Toda z bivšimi strankami je konec, enkrat za vselej konec, ne ker je to volja posameznika, temveč ker je to logična nujnost vsega razvoja od 6. januarja dalje. Na mesto strank in njih udejstvovanja stopa jugoslovanstvo, ki je splošen naroden pokret in ki je vseskozi aktivno, da ni za bivše stranke sploh prostora. Za to je bila nad vse zmotna misel, da nastane jugoslovanska akcija na ta način, da se bivše stranke združijo na en program. Bivše stranke sploh ne pridejo v poštev, ker na skupno delo kličemo le jugoslovane kot posameznike, ker ne maramo trpeti, da bi v jugoslovanski akciji obstojale posebne skupine, opredeljene po geslih in programih iz strankarskih časov.

In to jasno resnico je z vso jednatostjo povdaril predsednik vlade, gen. Živković v svojem velepomembnem nagovoru članom banskim svetov v gardijskem domu. Na omenen način je priznal vse zasluge bivših strank za razvoj in napredek našega naroda, toda v »novih razmerah nimajo nobenega razloga za nadaljni obstoj, kajti nobenega dvoma ni, da so postale zapreka za nadaljni razvoj našega narodnega življenja. Te stranke se tudi niso mogle prilagoditi potrebam jugoslovanske nacionalne države, ker niso znale zafajevati svojega zgodovinskega in pokrajinskega porenja.

Vsled tega se je treba otresti vseh ostankov preteklosti in pričeti z ustvarjanjem jugoslovanske ideologije, da se v vsem narodu prične jugoslovanski prepod, za katerega je pripravljen 6. januar in poznejši čini vlade fla. In ko predsednik vlade to ugotavlja, že s tem tudi olvarja novo dobo, ko se ima pričeti izvajati jugoslovanska akcija ne le z zakonodajnim delom vlade, temveč s podrobnim delom v narodu samem. Vladna deklaracija z dne 4. julija je podala program in osnovne misli, kako se naj vrši to podrobno delo za popolno uveljavljanje jugoslovanske misli, govor predsednika vlade z dne 5. septembra, na predvečer našega grandioznega narodnega slavlja, pa je opomin, da je prišel čas, ko se ima to podrobno delo pričeti izvajati.

Čisto razčiščeni so pojmi, čisto je raz-

Slava artilerijskega polka kraljeve garde

Pomembnemu vojaškemu prazniku je prisostvoval Nj. Vel. kralj z vsemi člani vlade

Beograd, 12. septembra. I. Danes sta proslavila slavo artilerijski polk in pijonirski četa kraljeve garde. Na tribuni so se pred prihodom Nj. Vel. kralja zbrali predsednik vlade general Peter Živković, ministri Uzunović, dr. Korošec, general Hadžić, dr. Šveglj, dr. Srškić, dr. Kumanudi, dr. Maksimović, dr. Drinković, Radivojević, Trifunović Šibenik in minister dvora Jeftić, nadalje zastopniki beograjske občine, generalitete in druge ugledne osebnosti.

Ob 10:30 je prispel Nj. Vel. kralj v spremstvu Nj. Vis. kneza Arsenala. Kralj je bil oblečen v uniformo polkovnika gardijskega topništva. Pri prihodu v tribuno je kralja sprejel poveljnik artilerijskega polka kraljeve garde polkovnik Popović, ki mu je dal raport. Ko je kralj sprejel raport, se je vidno dobro razpoložen podal na tribuno. Vojaštvo se je zbralo pred tribuno v polkrogu. Kralj je topničarje pozdravil in jim vzkliknil: »Srečna vam slava, junaci!« Vojaši so odzdravili z gromkimi vzkliki.

Po kraljevem pozdravu se je vršil slavnostni obed. Za časa obeda je pel zbor gardistov, nato pa je spregovoril polkovnik

Popović, ki je orisal zgodovino polka in izjavil, da je za gardiste velika čast, da služijo svojemu velikemu kralju. Ob koncu je pozval svoje vojaše, da iz dna svojih duš pozdravijo svojega kralja in Njegov dom. Daleč na okrog so se razlegali silni vzkliki topničarjev, pijonirjev in občinstva. Nato je godba odigrala državno himno in vojaštvo je defiliralo pred tribuno.

V Gardijskem domu je bila za tem zakuska, ki se je udeležil tudi Nj. Vel. kralj. Kralj je na zakuski izpregovoril tole zdravico: »Današnji dan mi nudi priliko, da naglasim svoje posebno zadovoljstvo in svojo zahvalo za srčno vdanost napram meni in mojemu domu. Prepričan sem, da boste tudi v bodoče služili za vzor vsem ostalim. Zato dvigam čašo na vaše zdravje!« Zdravico so vsi prisotni sprejeli z izkrenim navdušenjem.

Nato je govoril poveljnik Popović. Izrazil je v svojem imenu in v imenu vsega polka globoko hvaležnost za poset Nj. Vel. kralja in izjavil je neomajno vdanost kralju in Njegovemu domu. Nato je kralj v spremstvu kneza Arsenala odšel, ljubeznivo odzdravljajoč vsem navzočim.

Delovanje vrhovnega zakonodajnega sveta

Proučevanje v sekcijah se nadaljuje, plenum se sestane 17. t. m.

Beograd, 12. septembra. k. Te dni se nadaljujejo dela sekcij zakonodajnega sveta. Tako dela higijenske sekcije pod predstvom Koste Timotijevića. Ta sekcija pretresa zakonski načrt o zaštiti mater in otrok. Referat v tem predmetu ima dr. Matija Ambrožič. Dalje dela sekcije za gradbeni zakon pod predstvom Dušana Subotića. O načrtu gradbenega zakona je važno naglasiti, da ima določila o razlastitvi zasebne imovine, kolikor je v interesu jav-

nih gradbenih del. Razlastitev se more izvršiti proti plačilu gradbene cene. Gradbeni zakon bo prvi, ki se predloži plenumu vrhovnega zakonodajnega sveta.

Beograd, 12. septembra. AA. Seja vrhovnega zakonodajnega sveta se bo vršila 17. septembra v Beogradu. Na dnevnem redu je razprava o nekaterih zakonskih predlogih iz resora ministristva za socijalno politiko in narodno zdravje ter gradbeni zakon.

Šef romunskega generalnega štaba o naši vojski

Popolnoma moderna uredba naših vojaško-tehničnih zavodov v Kragujevcu in Kraljevu

Beograd, 1. septembra. AA. Pred svojim odhodom iz Jugoslavije je šef romunskega generalnega štaba general Sansonović dal zastopniku Agencije Avale tole izjavo:

Iz Vaše lepe države in iz vaše prestolice, ki je mnogo napredovala, nosim spomin na obisk, ki je bil toli prisrčen, da nas je prav do srca ganil. Obenem se spominjam silnega vtisa, ki so ga napravile vaše velike vojaške svečanosti. Trenutek, ko so bile izmenjene zastave, nas je globoko presutil. Nihče ne more bolje razumeti pomena zastave, ki spominja na borbe, na žrtve in

junaštva, kakor mi vojaši. Revija čet nam je jasno posvedočila sedanje stanje jugoslovanske vojske. Imeli smo srečo, da smo lahko pregledali vojaško-tehnični zavod v Kragujevcu in tvornico za letala v Kraljevu. Obe ustanovi sta popolnoma moderno urejeni. Pred svojim odhodom iz Jugoslavije izrekam v svojem imenu in v imenu romunskega odposlanstva globoko zahvalo za prisrčni sprejem, ki smo ga bili deležni, ter pošiljam najboljše želje jugoslovanski vojski, ki smo jo videli prejšnjo soboto na Banjici.

Zakon o zdravstveni zaščiti šolskih otrok

-Obvezna zdravstvena zaščita - Zdravstveni fond in prispevki

Beograd, 12. septembra. I. Na predlog ministra za socijalno politiko in narodno zdravje je Nj. Vel. kralj podpisal zakon o zdravstveni zaščiti šolske dece in dijakov. S tem zakonom, ki je stopil v veljavo z dne 12. septembra, ko je prišla iz veljave dosedanja uredba o upravljanju in načinu uporabljanja sredstev fonda za zdravstveno zaščito šolske dece in dijakov, je bila uvedena obvezna zdravstvena zaščita vseh učencev in dijakov ljudskih, srednjih, strokovnih in visokih šol za ves čas njihovega šolanja. Zaščito izvajajo šolski zdravniki, šolske poliklinike, higijenski zavodi in zdravniški specialisti za otroške bolezni in za šolsko higijeno, pa tudi zdravniški nespecialisti, ki pa morajo imeti tromesečni tečaj o šolski higijeni. Zdravniki morajo vse učence in učitelje dvakrat na leto preiskati. Zdravniški pregled se mora nanašati na telesni razvoj učenca in na njegove sposobnosti za nadaljnje posejanje šole. Zdravljenje in zdravlila za siromašne učence plačujejo fond za zdravstveno zaščito šolske dece in dijakov in pa proračuni občinskih uprav za ljudske, banovine za strokovne in srednje šole, ministristva prosvete pa za visoke šole in univerze.

Nove šole se morajo zgraditi po predpisih tega zakona. Vse stare šole je treba v skladu s predpisi tega zakona v času desetih let preurediti.

Učne načrte in njihovo izvajanje je treba prilagoditi potrebam zdravstvene zaštite šolske dece in dijakov ter njihovim duševnim in telesnim sposobnostim. Posebna pažnja se mora posvečati sistemu telesne vzgoje. Na vsaki šoli, kjer je to treba, se morajo ustanoviti dijaške kuhinje za prehrano učencev. Kritje stroškov za te kuhinje oskrbuje občine, banovine in država. Slabotna deca se za časa počitnic pošlje v okrevališča.

Za izvršitev zdravstvene zaštite učencev se osnuje fond za zdravstveno zaščito učencev pri Državni hipotekarni banki v Beogradu. Vsak učenec mora pri vpisu v srednje in višje šole položiti 20 Din v gotovini kot znesek za ta fond. Služatelji visokih šol in vseučilišč pa morajo prispevati vsak semester v znesku Din 30 kot pri-

jasnjen cilj in namen jugoslovanskega pokreta, določno in jasno so pozvani vsi jugoslovanski državljani k ustvarjanju tega pokreta in sedaj je čas, da se ta prične uresničevati.

S 6. januarjem ustvarjena nova miselnost se ima pričeti izvajati med narodom. Z zadnjim govorom predsednika vlade generala Živkovića se pričinja jugoslovanska akcija.

Makso Cotič

Maribor, 12. septembra.

Danes ob 8. uri zjutraj je nenadoma od kapi zadet umrl v svojem stanovanju na Zrinjskega trga št. 5 nestor slovenskih časnikarjev Makso Cotič, upokojeni ravnatelj bivše tržaške »Edinosti«.

Makso Cotič! S tem častnim imenom je neločljivo združena vsa slovenska narodna borba zadnjih 50 let na Primorskem. V njej je bil pokojnik središče, glasnik vsega dela, propovednik vere in poguma in neomajnega optimizma, kateremu je ostal zvest tudi v najtežjih trenutkih in celo v prognanstvu v Mariboru. Zato pa je tudi bil časnikar po božji volji, kakršni se ne rode vsako leto, še vsako desetletje ne. Rojen v Vipavi na bivšem Notranjskem, dne 7. decembra l. 1854., je obiskoval domačo tržko šolo in realko v Gorici, na kar je moral k vojakom, kjer se je dokončno odločila njegova življenjska pot. Tedaj je namreč pričel dopisovati v takrat samo dvakrat na teden izhajajočo tržaško »Edinost« in se ji potem posvetil ves. Postal je poklicni časnikar in stopil v njeno redakcijo l. 1890. kot urednik. Leta 1894 je »Edinost« postala dnevnik, Cotič pa njen glavni urednik, dokler ni naposled postal ravnatelj, kar je ostal vse do 50-letnice l. 1926., ko je bil upokojen in se je stalno preselil v Maribor.

Navidez je ta življenjska pot lahka in kratka, toda kdor je poznal njegovo delo in dobo, v kateri je v Trstu vodil glavno glasilo tržaških in primorskih Slovencev sploh, samo ta vé, koliko silne energije, vere in marljivosti je moral imeti, da je vzdržal. Prevzel je tržaški slovenski dnevnik v tistem času, ko se je pričela najhujša narodna in kulturna borba med Slovenci in Italijani, ki pa je bila za nas vedno zmagovita in polna nepozabnih uspehov, brez katerih bi nikdar ne bilo v -

Primorju toliko nepremagljive in nezlomljive narodne zavednosti, ki dela čudeže. Leta 1890—1914 so bila nepozabna leta našega narodnega, političnega in gospodarskega razvoja in napredka v Trstu, na Goriškem in v Istri. Gorica je bila l. 1914. že domala osvobojena, slovenski Trst je rastele kar preko noči in zatreti ga je moglo le najhujše nasilje.

Pri vsem tem delu je bil pokojni Makso Cotič ob strani naših prvih mož: dr. Gustava Gregorina, dr. Otokarja Rybafa, dr. Slavka, prof. Matka Mandiča, prof. Vekoslava Špinkiča in dr. Josipa Villana. Toda Makso Cotič ni vodil borbe samo s peresom, bil je tudi neumoren delavec v političnem pokretu, dober govornik in organizator. Sam je ustanovil nešteto društev, političnih, nacionalnih, kulturnih itd., bil jim predsednik, tajnik ali vsaj odbornik. Mimo vsega tega ogromnega dela je pa še vedno našel dovolj časa, da se je udeleževal tudi kot prevajalec, posebno iz hrvaščine. Prevel je dolgo vrsto povesti in romanov Senoe, Gjalkega itd. Več let je pa naposled bil tudi tržaški poročevalec ljubljanskih slovenskih listov in praškega nemškega dnevnika »Die Politike«.

Kakor je bil Makso Cotič v javnem življenju neomajljiv, tako je bil v zasebnem nedosegljivi dobričina. Vedno optimist, vedno priazen, vedno s smehljajem na licu, čeprav je notranje trpel silne muke, ko ga je ob koncu svetovne vojne pričela biti neizprosna usoda. Stiranjast dni pred premirjem mu je krogla na bojišču vzela edinega sina Dušana, potem je prišla okupacija in aneksija Primorja, teror, požig Narodnega doma, napadi na tiskarno »Edinost« itd. S krvavečim srcem je l. 1926. zapustil svoj Trst in se preselil v Maribor, toda tudi tu mu usoda ni prizanesla. Smrt mu je pobrala hčerko Cirilo in več sorodnikov. Ostali sta mu le verna družica žena in hči Milena, poročena s prokuristom tukajšnje podružnice Ljubljanske kreditne banke g. Antem Lavrenčičem. In vendar je še vedno ostal trden in neupogljiv. Zadnji dogodki in Trstu so ga kljub temu potrli, razhajali mu živce. V četrtek zvečer je bil kakor slučajno še v krogu svojih prijateljev v gostilni »Maribor«, danes zjutraj pa je — mrtev.

Pogreb nepozabnega ravnatelja Maksa Cotiča, čigar ime bo za vekomaj neločljivo združeno z zgodovino našega mučeniškega Primorja, bo v nedeljo 14. t. m. ob 16. uri iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Po-brežju.

Slava njegovemu spominu!

Imenovanja

Beograd, 12. septembra. I. Po ukazu Nj. Vel. kralja so bili postavljeni za sodnike apelacijskega sodišča pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani v dosednji kategoriji in skupini g. Keršič Peter in dr. Stuhec Anton, dosedanja sodnika okrajnega sodišča I-3 pri deželnem sodišču v Ljubljani ter za starejšino okrajnega sodišča v Marenbergu Čerček Janko, dosednji sodnik okrajnega sodišča v Metliki I-5.

VREMENSKA NAPOVED.

Dunaj, 12. septembra. d. Vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Nezanosljivo vreme bo še nekaj časa trajalo; bližajo se močnejše motnje, marsikje z nevihtami, ki bodo mogoče še nočoj.

Sestava zdravniškega senata

Beograd, 12. septembra. I. Minister za socijalno politiko in narodno zdravje je odobril sestavo senata za zdravnike za dobo 1930-31. Za predsednika tega senata je bil imenovan Andrej Dimić, za člane pa poleg drugih tudi dr. Pavle Avramović policijski zdravnik v Ljubljani in dr. Anton Klasinc na Pragerskem.

Gradba nebotičnika v Ljubljani

Ljubljana, 12. septembra. Kakor nam javlja, je gradba nebotičnika Pokojniškega zavoda pri privatnih nameštencev na vogalu Dunajske ceste in Gajeve ulice sedaj tudi zasigurana s stališča stavbnega reda in s stališča pravnih interesov mejašev. Na današnji seji je upravni svet Ljubljanske kreditne banke umaknil svojo pritožbo proti graditvi nebotičnika. Mestni magistrat je zavrnil ugovore Ljubljanske kreditne banke, ki se je nato pritožila na II. inštanco, na bansko upravo. Upravni svet Ljubljanske kreditne banke pa je snoti sklenil, da umakne to pritožbo. Sedaj ni nobenih ovir proti gradnji ljubljanskega nebotičnika.

»Kulturna avtonomija« izumira?

Z novimi mejami v Evropi po svetovni vojni so prišli razni veliki deli Nemcev pod druge države, — nastale so nemške narodne manjšine. Da bi pa Nemci obvarovali te svoje manjšine pred raznarodovanjem, so si izmislili — kulturno avtonomijo, kar pomeni, da vsaka narodna manjšina imej pravico v svojih javnopravnih korporacijah negovati in razvijati svojo narodnost. V oporo te ideje je prišlo do kongresa narodnosti. Nemci so tu sami predlagali Slovenca za predsednika, z očitnim namenom, da bi koristili svojim manjšinam v slovanskih državah. S tem so bile pridobljene slovanske narodne manjšine in kongresi so dobili evropsko-internacionalno lice.

S tem je bila ustvarjena dovolj široka podlaga za propagando označene ideje. Že na prvem kongresu je bila sprožena ideja — kulturne avtonomije kot edina možnost za narodno obrambo in kulturni razvoj narodnih manjšin. Kmalu potem je prišlo do praktične izvršitve te ideje v — Estonski. Ako pomislimo, da so bili v bivši Rusiji Nemci in Estonci sotrpini, si moremo lahko razložiti hitro rešitev te ideje v tej novi državi. — Ako so pa hoteli dati tej ideji večjo privlačnost, tedaj je moral narod, ki je to idejo sprožil, pokazati sam praktično izvršitev.

V ta namen so si izbrali manjšino, ki je s plebiscitom prišla v nemško državo — koroške Slovence. Tu naj bi se podal za vso Evropo vzorec, kako naj se izvede načelo narodne avtonomije. Takrat se je zdelo, da je Nemcem samim jasno, da kar oni zahtevajo za svoje manjšine, to morajo dovoliti tudi ostalim manjšinam. — In tako je prišlo do predloga načrta narodne avtonomije v koroškem deželni zboru l. 1927., in sicer treba poudarjati, da se je to zgodilo brez predhodnega sporazuma s koroško narodno manjšino.

Od tistega časa dalje se vrlo zanimajo za usodo te avtonomije vsi zastopniki narodnih manjšin in tudi časopise vseh evropskih narodov. Tudi kongres narodnosti se bavi vsako leto s tem vprašanjem.

Na lanskem kongresu smo izvedeli, da dela največje težave šolsko vprašanje, kajti Nemci so hoteli še dalje ohraniti vse že obstoječe šole, Slovenci pa bi smeli poleg teh ustanovljati nove avtonomne šole. Praktično bi to pomenilo, da bi vse pomeničevalnice ostale, nove slovanske šole pa vsled prevelikih finančnih bremen ne bi mogle nastati.

Zastopniki nemških manjšin so spoznali, kako usodopolne posledice bi imela takša rešitev za njihove manjšine v slovanskih državah, — in začeli so posredovati in barantati. — In tako je prišlo že lani proti koncu kongresa med Slovenci in Nemci do sporazuma, ki je pa ostal v javnosti neznan.

Zato je prišlo na letošnjem kongresu do živahnega popraševanja, kako je s tem vprašanjem na Koroškem, koliko bolj, ker se je sploh oričakovalo, da bodo predložena poročila po-

samičnih manjšin, ki podajo polno pojasnilo o stanju tega vprašanja. Toda mesto teh poročil je bilo podano le ustno neko sumarno poročilo in ob naštevanju senčnih in svetlih strani so poročili vzorec v Estonski in na Litvi. Sledilo je splošno razočaranje, kajti niti z besedico ni bilo omenjeno najakutnejše vprašanje narodne manjšine v srednji Evropi — vprašanje kulturne avtonomije na Koroškem, na kar je sledilo splošno popraševanje: kaj je s kulturno avtonomijo Slovencev v Avstriji?!

O tem vprašanju poučeni zastopniki manjšin so mogli dati neka pojasnila. Izvedelo se je tu za načrt Nemcev, kaj nameravajo s svojim predlogom, ki so ga pa Slovenci odklonili. Nato so se začeli Nemci s Slovenci pogajati, pod kakimi pogoji bi prepričali javno polemiko. Slovenci so bili zadovoljni in tako je prišlo do raznih točk sporazuma. Tako n. pr.: Zakonski načrt o avtonomiji naj se ne odtegne. Slovenci pristajajo na to, da se pogajanja odgodi, ako se postavijo na zakonito podlago vse šole, ki so za Slovence, pouk v slovanskem jeziku se mora za tri ure pomnožiti (!?), za te šole mora biti imenovan nadzornik, ki ga bodo Slovenci sprejeli, ustanoviti je slovansko kmetijsko šolo in dve slovanski gospodinjstvi šoli. Dalje: vsa slovanski kulturni svrham namenjena poslopja se morajo vrniti in slovansko združništvo bodi z nemškimi enakopravno.

Te slovanske zahteve so se smatrale za jako nedolžne. Nemški voditelji so jih poslali na Koroško, kjer so bile tudi sprejete za podlago v pomirjenju razdraženosti med nemškimi večinskimi strankami.

Ali minulo je celo leto, ne da smo kaj čuli o usodi tega vprašanja. Meseca julija sta slovanska poslanka načela to vprašanje, ali nemške večinske stranke so kratko malo utajile, da o vsem tem kaj vedo.

Toda nemške stranke pozabljajo, da zadajajo s tem smrtni udarec ideji, ki so jo ravno Nemci jako spretno sprožili in negovali, in bi imeli od propada ideje ravno Nemci sami največ škoda.

Na kongresu narodnosti je bilo mnogo razočaranja, kajti generalni tajnik je v svojem dolgem poročilu spretno prezrl tako važno vprašanje in se je obregnil le ob rešitev v Estonski in Litvi. To pa je zbudilo toliko več zanimanja za Koroško, na kar so sledila objasnjevanja, ki so postavila v pravo, ne preveč simpatično luč nemške stranke na Koroškem.

Ali naj bo vse to nekaka nova orijentacija kongresa manjšin? Ne moremo verjeti, saj se vedno in vedno naglašajo ideja o narodni samoupravi.

Morda pa je to le poskus dr. Amende, da bi prikrikl neuspeh? Ako je to mislil, tedaj svojega namena ni dosegel, kajti sledilo je tem večje zanimanje za koroške Slovence.

Eno pa je gotovo: da oni narod, ki je rodil idejo narodne avtonomije za manjšine, je tej ideji zadal prvi nevaren udarec.

x. y.

Delavski dom v Kranju

Ob blagoslovitvi delavskega doma v Kranju spregovorimo nekaj besed o njegovem nastanku:

Stavbna zadruga r. z. z. o. z. je pred dvema letoma kupila staro Mayerjevo pivovarno za 470.000 Din. To poslopje so nameravali predati. Ljubljanski oblastni odbor je s svojo podporo pripomogel, da se je delo začelo. Pa tudi kranjska »Mesnina hranilnica in posojilnica« je velikodušno dovolila potrebni kredit. S prizidavo se je pričelo jeseni l. 1929. Načrte je napravil g. inž. Mesar od tehničnega oddelka oblastnega odbora. Društvo je prezidavo izvršilo v lastni režiji, zidarska dela je vodilo stavbno podjetje Ivan Bidovec. Prezidava je bila velikokrat težavna, pa vse je izkuznil mojster izvršil brez večjih nesreč. Do spomladi letošnjega leta so bila dela v glavnem izvršena. Mizarska dela je izvršil Jurij Pollak, inštalaterska Vidic iz Kranja, električna Pavel Mayer in drug, slikarska in plesarska pa Soklič. Ureditve doma: prizemlje: kuhinja, shrambe, pralnica in kopalnica. Prilike: 3 obednice, godbena soba, stanovanja za sestre in služkinje, 3 sobe za borzo dela. V ostalih treh nadstropjih so stanovanjske sobe za delavce in delavke. V domu je nastanjena tudi godba na pihala. Zavod vodi šolske sestre. Ta čas ima dom pod streho že nad 90 stanovancev. Vrednost in pomen »delavskega doma« je predvsem v tem, da nudi delavcu ne samo udobnost stanovanja, hrane in oskrbe, ampak tudi duševne potrebe.

Otvoritev novega mostu čez Dravo

Maribor, 11. septembra.

Slovesna otvoritev velikega novega mostu pri Gorjem Dupluku bo v nedeljo, dne 26. oktobra. Tako je sklenil v svoji seji starešinstva dne 10. septembra okrajni cestni odbor. Most bo predvidoma gotov do dne 15. oktobra. Slavnost bi se vršila po sledečem redu: Ob deseti uri predpoldne sveta maša, nato slovesna blagoslovitev in otvoritev. K otvoritvi se povabijo: gosp. minister za zgradbo, gg. ban in pomočnik bana, g. škof in č. duhovščina ter drugi odličnjaki, komandant mesta, župani mestnih in kmečkih občin, člani okrajnega cestnega odbora, vsi, ki so prispevali za most, in sploh vse prebivalstvo in korporacije mariborskega in sosednjih okrajev. Po uradni programi bo na velikem trav-

niku tik mostu ljudska veselica s peštrimi sporedom. Sodelovala bodo gasilska društva. Za velik del mariborskega in ptujskega okraja bo ta dan pravi ljudski praznik, ker se je ljudstvu izpolnila dolgoletna želja, da se zgradi prepotrebni most čez Dravo. Slavnostni odbor, ki se je sestavil iz članov okr. cestnega odbora in krajevnega odbora za zgradbo mostu, bo vse potrebno pripravil, da bo slavnost 28. oktobra pravi izraz ljudske veselja nad srečno dovršenim delom. Domačini in okoličani pa se že sedaj pripravljajo, da okrasijo most in dohode. Slavnostni odbor prosi prebivalstvo, da se udeleži slavnosti in da sodelujejo vsi, ki se zanimajo za gospodarski napredek naših krajev.

Orožnik ustrelil svojo izvoljenko

ker mu njena teta ni privoščila zakonske sreče.

Novo mesto, 12. septembra.

Novomeščani dobro poznajo gostilno »Pri veselem Kranjcu«. Stari Zebjar ne toči več v tej gostilni ruine dolenjske kapljice, njegove posle vodi njegova vdova, ki z dobro pijačo druži še izvrstno jedajo in brhka njena nečakinja 18letna Marija Nado je privabila marsikoga v krmo. Pošteno, pridno in lepo dekle je teta redila in čuvala 12 let. Pred dobrim letom se je Marija seznanila z orožniškim kaplarjem Franom Zvegljo. Poznanstvo se je razvilo v ljubezen, a mladi kaplar je bil baje vihrav in nestalen, kar njegova Marija ni odobraval. Zaradi tega je prišlo med njima do razdora. Zveglja, štacijonar v Vinji vasi, pa je dekle še vedno zalezoval in ji prigovarjal, naj bo njegova. Teta je svojo ljubljeno svarila pred prenagljenim korakom, kar ji je Zveglja močno zameril.

Danes okrog 8:30 se je nenadoma spet prikazal »Pri veselem Kranjcu«, naročil čaj in veselo kramljal z Marijo in njeno teto. Ko se je slednja okrog 10. ure dopoldne zaradi kuhinjskih opravkov odstranila, je nenadoma potegnil revolver znamke »Steier« in 9 mm kalibra ter je brez besede pomeril na Marijo. Odkočila je sicer, toda strela so jo vseeno pogodili. Zadel je dvakrat v prsa, tretjič v trebuh, kjer ji je krogla obšla. Nato je nesrečni Zveglja nastavlil revolver na desno čelo in sprožil. Na levi strani čela je krogla predrila glavo in udarila v strop, ga oprasnila in padla na tla, kjer jo je komisija pozneje našla.

Marija je še sama šla poš orožniške posta-

je. Tam jo je dohitel avto in odpeljal v žensko bolnico. Njeno stanje ni brezupno, pač pa orožnikovo. Doslej je še vedno v nezavesti v bolnici. V njegovem žepu so našli poslovlno pismo, v katerem pravi, da se je odločil k temu koraku, ker Marijina teta ni privoščila, da bi uživala zakonsko srečo. Naj ga denijo, kamor spada. Nesrečni kaplar je bil po izpovedih svojih starih eden najboljših in najvestnejših orožnikov, doma iz Brestnice v občini St. Lenart, ptujski srez. Star je bil 29 let.

Krvavo taborenje nad Hrastnikom

Ljubavnega tekmeča je udaril po glavi in ga usmrtil.

V pondeljek na Malega šmarna dan je bil tabor pri Sv. Juriju nad Hrastnikom. Na ta dan se zbere tu mnogo okoličanov in ta dan se vrši tu tudi sv. maša. Ni to navadno proščenje, ampak tabor iz starih časov, najbrže še iz časov turških bojev. Ker ni tu nobene gostilne, toči pijačo vedno na slične dneve gostilničar iz Turja, in sicer v mežnariji.

V mežnariji je bilo precej živahno, kajti sličnih prilik se zlasti rad poslužuje mlajši svet, ker ob takih prilikah ima največ priložnosti, da sklepa in utrjuje poznanstvo z nežnim spolom. To je bil v družbi svojega dekleta tudi Franc Podbregar iz Savinjske doline, kar pa seveda ni bilo po volji njegovemu tekmeču Mejaču Andreju, v čigar družbi je bil tudi Povše Karl, njegov bratranec.

Cela stvar bi se bila najbrže lepo mirno iztekla, da ni prišlo do »stranganja«. Zapri so namreč pot in s tem se je pričel prepir, ki je dovel do pretepa.

V pretepu je udaril s topim predmetom Povše Karl svojega nasprotnika Antona Laznika s tako silo, da mu je udrl lobanjo. Laznika so našli drugo jutro ob šestih nezavesnega na poti, ga prenesli na njegov dom na Kouku, kjer je čez pol ure umrl.

V torek, ko se je pretepačem vino izkadiilo iz glave, pa sta se napotila Mejač Andrej in Karl Povše na Kouk do Ivana Laznika, češ, da se je treba sedaj poravnati, da ne bo kakšnih sitnosti. Spotoma sta srečala nekega znanca, ki ju je pobaral, kam sta se namenila. »Da se z Laznikom pogihamo, sta dejala. Ko pa jim je le ta sporočil vest, da je Laznik že mrtev, sta se vrnila nazaj.

Oba je potem aretirala hrastniški orožnik g. Klemenčič. Pri zaslišanju sta najprvo tajila, naker je moral Karl Povše pot težo dokazov svoje dejanje priznati. Mejač in Povše sta bila odpejana v sodne zapore v Laško, kjer bosta prav gotovo prejela zaslužno plačilo.

Ker je to že sedaj v drugi prelivanje krvi v enem tednu, je potrebno, da bi oblast ob takih prilikah preprežala točenje alkoholnih pijač, ker ob teh prilikah pride največkrat v pijanosti do prelivanja krvi.

Konj si zlomil nogo

Leskovec, 11. septembra.

Izgleda, da letos pri nas nimamo sreče s konji. Pred kratkim sta poginila dva od pikov čebel in danes se je pripetila slična nesreča.

Zagrebski lesni veletrgovec Adolf Zipser je še spomladi kupil od krškega veletrgovca Vinko Bona gozd, katerega izsekuje in vozi drva s svojimi konji na kolodvor. Danes zjutraj je poslal delovodja konja h kovaču Šobatu v Krško, da ga podkuje. Ko je bil konj podkovan, ga je zajezdil kovačev vajenec in v diru podil konja nazaj. Na cesti pa ga je srečal g. Lovrenčič iz Vidma, ki nadzoruje delo v gozdu in ga pozval, naj konja ustavi. Izdira ustavljenemu konju je na blatnih tleh spodrsnilo, padel je in si zlomil nogo. Konja so morali ustreliti.

Podjetnik ima občutno škodo, ker si mora takoj nabaviti novega konja, da se bo delo lahko vrši nemoteno, naprej.

Nesreča pri delu

Mlademu delavcu se je zrlil klin v lice.

Poljčane, 11. septembra.

Ko je privozil v četrtek popoldne ob pol treh potniški vlak iz Maribora na tukajšnje postaje, so bili nekateri potniki priča razburljivemu prizoru. Na bolniškem vozičku sta pripeljala dva uslužbenca tukajšnje tovarne za upognjeno pohištvo Kobližek svojega sodelavca vsega okrvavljene ter ga spravljala na vlak v Celje, odkoder ga je obveščena reševalna postaja odpremila v tamkajšnje bolnico.

Ponesrečeni delavec je Alojz Jerovšek, doma iz Studenic pri Poljčanah. Ponesrečil se je dopoldne pri delu. Je strugar ter je bil skupno z bratom zaposlen pri struženju sedežev za stole v tukajšnji tovarni. Proti poldnavajsti, ko je bil ravno zaposlen z izdelovanjem takega sedeža, ga je nepričakovano zadela huda nesreča. Ko je gledal za sedežem, mu je nadoma z vso silo prišel v obraz po nesrečnem naključju močan klin ter mu prizadel hude poškodbe. Klin, ki se je z vso silo zaril tik pod ošesom, mu je zdrobil ličnico. Imel je še toliko moči, da si ga je izdrl sam. Na krik so takoj prihiti sodelavci, ki so ga nato odpremili k domačemu zdravniku dr. Hronovskemu, ki mu je nudi prvo pomoč in odredil prevoz ponesrečenca v bolnico. Do prihoda vlaka je ležal nesrečnež v tovarni. Kljub temu, da je izgubil mnogo krvi, je bil vendar pri zavesti ves ta čas. Ker je bil na ranjenem mestu prevezan

mu je kri tekla skozi usta in tudi gledati ni mogel vsled močne otekline in bolečine.

Bil je zelo priden delavec in letos potrjen k vojakom. Zjutraj je še veselo žvižgal in se šalil, ko se je peljal s kolesom na delo češ: »Zopet ga bom udaril 8 ur »šihla««. Pa mu je bilo danih le pol tega, ker ga je že prej zadela nesreča, ki res nikoli ne potiva.

Zanimivosti iz ljubljanske kronike Z dijaškega sejma

Tradicionalni dijaški knjižni sejm, ki obstoja gotovo že nad 100 let, je bil letos odprt s prav kratkim obvestilom na deblu lepe platane na Krekovem trgu. Prav špartansko kratko je bilo rečeno:

Dne 1. septembra se odpre običajni dijaški knjižni sejm. Sejmska uprava.

Zadnje dneve pred pričetkom pouka na srednjih šolah je postal sejm izredno živahen. Nastopajo na sejmu prav tipični spekulanti in borzjanci s knjigami, ki umetno dvigajo cene »starih špehom«, a pojavljajo se tudi pretkani prevarantje, ki iščejo svoje žrtve zlasti med kmečkimi očenci in mamkami. Včeraj je prišla na sejm lepo štimana kmečka mama s svojim sinčkom. Ustavila se je pri mlekarjih vozičkih ter zrla na najmlajše borzjance. Marsikdo je ponudil mamici knjige, toda mamica je samo odkimala. Naposled je pristopil k njej slok dečko, elegantno se ji je priklonil in pozdravil:

»Dober dan, gospa mama! Ali želite kupiti knjige za gospoda sina?«

Led je prebit. Mamica, vesela takega poklona, je pripomnila:

»Za prvo rabim!«

»Vse imamo, mamica. Kar sedem knjig je tu za 1. Če zglijamo kar po čez, bo vse prav po cenli.«

»Koliko zahtevate?« je posegla mamica vmes.

»Za vseh sedem knjig enega metulja in enega kovača.«

»Predrago! Enega metulja dam!«

»Mamica! Bukle so še skoraj nove. Le pogledaj! Računajte, če bi dali za vsako samo 3 kovače!«

Zglijala sta. Kupčija je bila sklenjena za vseh sedem knjig enega metulja. In mamica, ko je prevzela knjige in dala metulja, je še spoštljivo pripomnila:

»Pa so vse knjige prave!«

»Garantirano prave! Vse za prvo!«

Mamica je odšla prebrisano metulja. In prebrisanec jo je jadrno popihal s sejma, kajti napravil je »krasen posek«.

Kmalu pa so se začeli na sejmu ogorčeni klici:

»Kje je tisti lump, goljuf, kje je tisti študent, ki me je ogojfal za knjige.«

Prebrisanec je namreč mamici prodal razne knjige za 1. meščansko šolo in za 1. realko. — Sejmarji so mamico obkrožili. Neki so jo pomilovali in se zgražali nad brezvestnim goljufom, drugi pa so se skrivaj škodoželjno muzali. Sejmske policije pa ni bilo in izpregled. Ko je mamica vprašala, kam naj se pritoži, ji je nekdo ironično nasvetoval:

»Na sejmsko upravo!«

»Kje pa je ta uprava?«

»Tam le! Je s prstom pokazal na toaletno hišico...«

Stanko Vsezbob

Vladalo je razposajeno veselje v kavarni tam pri Zmajskem mostu. Vrli deček Stanko, ki je drugače prijatelj Muz, je bil vesel in že v tistih sferah, ko človeka zapuščata razum in razsodnost. Na dvorišču kavarne se je pridušal in trkal na prsa:

»Danes moram nekaj zbit, ker se selim s Poljanske ceste. Jaz bom vse zbovl!«

Stanko je začel po dvorišču razmetavati tam shranjena kolesa in druge stvari. Pozneje se je umiril, ko je nad kolesi ohladil svojo vročo kri in je nato odjadril z razpetimi jadrji v jutranjo zoro.

Dva gospoda nista bila kdovekako zadovoljna s Stankom, nočnim junakom. Na Mivki stanujoči poslovodja Rudolf Kopač se je namreč zatekel k policijskemu stražniku ter mu potožil:

»Na dvorišču kavarne sem spravil kolo. Neka baraba mi je pa kolo pokvarila in prav tako tudi dinamo. Škode je za 150 Din.«

In oglasil se je stražniku še drug moč. V kurtilnici II. zaposleni železniški uslužbenec Karol Črnič, stanujoč v Štepanji vasi 33, je povedal stražniku:

»Tudi meni je baraba polomila kolo in pokvarila karbidno svetilko. Škode je 150 Din. Primite barabo ničvredno!«

Stanko Vsezbob bo imel velike sitnosti in neprijetnosti. Posledice alkohola!

Dnevne vesti

— Japonski poslanik pri ministrskem predsedniku. Novo akreditirani poslanec japonske vlade na našem dvoru Ejtuke Fužita je včeraj ob 9:45 dopoldne obiskal predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev generala Petra Živkovića ter se mu predstavil.

— Angleška mornarica v Šibeniku. V ponedeljek bo priplula v Šibenik skupina angleške vojne mornarice, ki bo ostala v pristanišču 10 dni. Za to bodo naše morje obiskale še druge skupine.

— Angleži na Jadranu. Iz Opatije je prišla na Sušak skupina 30 Angležev. Ogledali so si pristanišče in mesto in odpotovali nato v Dalmacijo.

— Prvi dopisnik poljskih listov v Beogradu. Te dni je dospel iz Prage v Beograd dr. Henrik Batovski, novinar iz Lvova, član redakcije »Poljskega Slova«. V Pragi je bil dopisnik za tri poljske liste; zdaj bo dopisnik za iste liste v Beogradu. Batovski je prvi dopisnik poljskih listov v Beogradu.

— Volna, bombaž, nogavice in pletenine v veliki izbiri pri Karlu Prelogu, Ljubljana, Židovska ulica 4 in Stari trg 12. —166

— Poroča. V ponedeljek 8. t. m. sta se poročila v trnovski župni cerkvi g. dr. Juraj L. pl. Kallay in gđ. Slavica Bernetič, rodom iz Trsta.

— Strelska tekma. Oblastna strelska družina v Ljubljani priredi v nedeljo 14. septembra ob 9. uri predpoldne na vojaškem strelišču na Dolenski cesti oblastno strelsko tekmo, pri kateri tekmujejo strelci vseh družin, ki spadajo v področje ljubljanske oblasti.

— Slovenski tečaj za izobražence, ki čutijo potrebo po temeljitejšem znanju slovenskega jezika, se namerava. Prijave se sprejemajo 15., 16. in 17. septembra od 17. do 18. ure v čakalnici Delavske zbornice na Miklošičevi cesti (glavna veža na desno). Tam dobite tudi vsa pojasnila.

— Privatni večerni tečaji za računstvo, knjigovodstvo, spise, slovenščino in tuje jezike se odprejo. Učnina 40 Din mesečno. Vpisovanje 15., 16. in 17. septembra od 17. do 18. ure v čakalnici Delavske zbornice na Miklošičevi cesti (iz glavne veže na desno).

— Privatni tečaj nemščine za šolsko mladino. Začetniški in nadaljevalni. Po 2krat na teden. Mesečna učnina v oddelku 40 Din, v oddelku b) 20 Din (v b bo več učencev). Vpisnine ni, pač pa je pri vpisu treba plačati učnino za prvi mesec. Š. romašni lahko prosijo za popust in je take prošnjice treba prinesiti seboj. — Vpisovanje bo v ponedeljek, torek in sredo 15., 16. in 17. septembra od 17.—18. ure v čakalnici Delavske zbornice na Miklošičevi cesti (iz glavne veže na desno). 413

— Nevaren boj medvedom. V vasi Medna pri Teslihu je šel pred dnevi težak Joco Čerkez v planino. Seljaki so bili oboroženi s starimi puškami in noži, ker se priključijo včasih v vas tudi divje zveri. Joco je srečal — medveda. Ustrelil je, ranjeni medved se pa zakadi v Joco in začela je obupna borba. Joco je klical pastirje na pomoč; ko so prišli, je bil Joco ves razmesarjen pod medvedom. Pastirji so medveda ubili in odpeljali Joco v bolnico, kjer se bori s smrtjo.

— 100 okostnjakov pod zemljo. Pred dnevi je mestna občina v Zagrebu začela rušiti neko hišo na Dolcu. Na tem prostoru hoče urediti okolico tržnice. Ob tej priliki so našli v kleti podzemski hodnik, v katerem je bilo postavljenih ob stenah okoli 100 okostnjakov. Grobnice so najbrž iz 18. stoletja. Okostnjake so spravili vse v en grob.

— V smrt, ker ni našla službe. V Maksimiru je izpla večjo količino očetne kisline Josipina Gregorinčič, služkinja iz Nermanca pri Ptuj. Prišla je v Zagreb, da bi dobila službo. Ker ji nihče ni mogel dati primerne zaposlenja, je obupala. Njeno stanje je težko.

— Ogromen merjasec. Državni logar Luka Lelič je v gozdu pri Osijeku ustrelil pred dnevi 180 cm dolgega merjaseca. Tehtal je očiščen 160 kg.

— Starec, starica in konj izgoreli. Starec Joan Niša je s svojo ženo stanoval v Despotovcu v Banatu na svojem majhnem posestvu. V noči od nedelje na ponedeljek je starček pušil pipo v postelji in zaspal. Pipo je padla na posteljo in jo vžgala. Kmalu je bila hišica v plamenih. Vnel se je tudi hlev. Sodna komisija je na pogorišču našla samo še zgoznela trupla starca in njegove žene ter konja.

— Tajinstven požar v Retici. V Retici pri Karlovcu je izbruhnil požar v hiši posestnika Ignaca Jakopina. Domačih ni bilo doma, v hiši je bila samo učiteljica, ki je stanovala pri njih, in služkinja. Požar se je hitro razširil in je hiša pogorela do tal. Učiteljica si je komaj rešila življenje. Nihče ne ve, kdo je zanetil požar.

— Vreme. Nestalno vreme v Dravski banovini traja dalje. Barometer še vedno pada. Barometersko stanje je včeraj v državni varilari med 757 (Rab) in 763-7 (Skoplje). Barometer je včeraj ob 7. uri zjutraj kazal: Ljubljana 759-2, Maribor 759-5, Zagreb 759-7, Beograd 760-3, Skoplje 763-1, Sarajevo 762-2, Split 760-3, Rab 757, Vis 759-1. Temperatura se je včeraj v državi gibala med 15 (Sarajevo) in 25 (Rab). Termometer je včeraj ob 7. uri kazal: Ljubljana 18, Maribor 17-3, Zagreb 20, Beograd 22, Skoplje 20, Sarajevo 15, Split 23, Rab 25 in Vis 19. Hladno vreme vlada v Dravski banovini in v Bosni, dočim je po ostalih krajih še toplo. — Oblačnost: Ljubljana 10, Maribor 10, Zagreb 9, Beograd 0, Skoplje 0, Sarajevo 1, Split 8, Rab

10, Vis 10. Relativna vlaga: Ljubljana 93%, Maribor 91%, Zagreb 85%, Beograd 65%, Skoplje 70, Split 75, Rab 70 in Vis 100%. V četrtek je deževalo samo v Ljubljani. V Ljubljani je bila včeraj najvišja temperatura 23-3 C, najnižja 17-4 C.

Ljubljana

Sobota, 13. septembra 1930., Franc; pravoslavlji: 31. avgusta, Zremil.

Nočno službo imata lekarni Sušnik na Marjinem trgu in Kuralt na Miklošičevi cesti.

■ Obrtno gibanje v Ljubljani. Meseca avgusta je bilo pri mestnem magistratu kot obrtni oblasti prve stopnje objavljenih 14 raznih obrtov, a prijavljenih je bilo 82 novih.

■ Močan naliiv v Ljubljani in okolici. Včeraj okoli 12:30 se je nad mestom in okolico vsula silna ploha, ki je trajala le nekaj minut. Najprej je nastal močan piš, prihajajoč od severozapadne strani, nato pa je bil silovit naliiv. Pritoki Ljubljanice, tako Gradaščica in Mali Graben, so po tem naliivu zelo narasli ter so seboj vlekli razno navlako, kar je znak, da je ploha bila izredno silna okoli Dobrove in Polhovega gradca. Popoldne se je zopet zjasnilo. Nestalno in hladno vreme bo trajalo še več dni.

■ Sadni trg. Letos je dovoz domačega sadja na »g glade na lanskega prav neznamenit. Dočim so bile lani pripeljane vsak dan ogromne množine raznega sadja, je letos dovoz malenkosten. Včeraj so Belokranjci iz Metlike prinesle na trg več jerbosov lepega belokranjskega grozdja, ki so ga pr dajale po 6 Din kg. Prodale so ga mahoma.

■ Inozemski potnik v zadregi. V četrtek z dopoldanskim mariborskim potniškim vlakom je prišel v Ljubljano potnik Rudolf Oppitz, doma iz Borov, okraj Češka Lipa, Českoslovaška. Silno se je prestrašil, ko je segel na glavnem kolodvoru po svoji denarnici, a je ni bilo nikjer. Vse žepe je preobrnil, povsod je pogledal, a denarnice ni bilo nikjer. Ko se je namreč iz Celja odpravil v Ljubljano, je pri blagajni na kolodvoru kupil vozni listek, a denarnico je položil na desko. Vzel je listek, denarnico pa je tam pozabil. Z glavnega kolodvora so takoj telefonično vprašali celjski kolodvor, če so mogoče pri blagajni našli denarnico s 3000 Din gotovine. Odgovorili so, da ne. Najbrž je kak »pošten potnik« za g. Oppitzem opazil denarnico, ki je lepo izmaknil in spravil. Tega možakarja bodo pošteno zašili, če ga bodo izsledili.

■ Gobe na trgu. Sedanje vreme ni ugodno za gobe, kar je opaziti tudi na ljubljanskem trgu, kjer je dobili le tuintam kakega jurčka. Zadnji čas je na trgu večja množina lisic, ki so jih kmetice prodajale po 1-50 Din liter. Bilo je včeraj na trgu tudi nekaj »parkeljčev« ali »medvedjih tačk« in belih mavrahov. Tržno nadzorstvo je zadnji čas uvedlo strožno kontrolo nad gobami. Meseca avgusta je bilo zaplenjenih 197 kg gob, ker so bile črvice.

■ Ljubljancan — blejski kabinar, prepeljan v Ljubljano. V Ljubljani je bil iz zaporov okrajnega sodišča v Radovljici prepeljan Ljubljancan M., ki je ob času največje kopalne sezone na Bledu vlamljal v razne kabine ter kopalcem odnašal denar in dragocenosti. V spremstvu orožnika se je M. pripeljal z jutranjim potniškim vlakom v Ljubljano. Z glavnega kolodvora ga je orožnik nevklenjenega odvedel v zapore ljubljanskega deželnega sodišča. Tu bo čakal na razpravo pred deželnim sodiščem.

■ Iz policijske kronike. Od četrta do včeraj popoldne ni ljubljanska policija izvršila nobene aretacije. Josip Černe je prijavil tatvino gonilnega jermena v vrednosti 400 Din. Zidarju Antonu Jankoviču je bila ukradena večja množina cementa in nekaj desk, v skupni vrednosti 150 Din. Karolini Podreberšek je bilo ukradene ga več perila, vrednega 105 Din. Matija Živka so trije razgrajali napadli ter ga znatno telesno poškodovali. Prijavljenih je 5 oseb zaradi kaljenja nočnega miru, nedostojnega vedenja in vmešavanja v službeno poslovanje stražnika. Primerila se je včeraj manjša nezgoda pri kopanju ilovice za opeko. — Naposled so bili 3 avtomobilisti prijavljeni zaradi prekrška avtopredpisov in 6 kolesarjev zaradi prekrška cestnopolicijskega reda.

Maribor

m Na tajni seji mestnega občinskega sveta dne 11. t. m. je bilo sprejetih okrog 40 predlogov za sprejem v občinsko zvezo. Svet je sklenil pragmatizacijo večjega zveza dnevnika. Uradniku Zenu Košaku, ki je nastavljen pri gradbenem uradu, se je dovolil brezplačen dveletni študijski dopust. Za odkup Tegethofove rojstne hiše je sklenil, da izda razpis in jo proda najvišjemu ponudniku. V zmislu sklepa finančnega odseka je bil odklonjen prvotni predlog za občinsko trošarino in je bil v principu sprejet novi predlog, ki predvideva uvozninsko davščino brez mitnice. Podrobno razpravo o tem predlogu bo vodil finančni odsek. Prošnja zadrage mestnih uslužbencev, da prevzame mestna občina garancijo za najetje posojila 200.000 Din za zgradbo počitniškega doma na Pohorju, se je izročila v pretres finančnemu odseku.

m Slikar Ante Trstenjak v Mariboru. Te dni je prišel v Maribor akad. slikar g. Ante Trstenjak, ki je več časa bival med Lužičkimi Srbi in v Pragi. Kakor so listi že poročali, je Trstenjak izgotovil veliko vrsto slik iz lužičko-

Največjo zalogo

kuhinjske posode kot aluminijasto lahko in posebno močno, emajlirano modro, rujavo in sivo, prvovrstnih znamk, nudi le trdka z železnino

Stanko Florjančič

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35

srskega narodnega življenja, ki so na razstavi v Pragi vzbudile vseobčo pozornost. Dvojico teh del je odkupil tudi predsednik T. G. Masaryk. Na poziv »Društva prijateljev Lužičkih Srbov« v Zagrebu priredi naš slovenskogoriški rojak g. Ante Trstenjak v kratkem razstavo svojih lužičkosrbskih slik v Zagrebu. Želeti bi bilo, da bi potem prenesel to razstavo tudi v Ljubljano in v Maribor.

m Dravskopoljski kmet o naših neodrešenih bratih. Kako globoko so odjeknili zadnji dogodki za mejo tudi med našim preprostim ljudstvom, nam dokazuje dopis, ki nam ga je poslal z Dravskega polja Anton Slavesin, katerega, žal, ne moremo v celoti objaviti. Zadržujemo se nekatere stavke: »Naša domovina sedaj kot nekaj plačuje krvavi davek onstran mej. Ni bilo še dano bratom to, kar je naklonil Bog nam, namreč zlato svobodo. Krvavi dnevi, v katerih tirani uničujejo naš mali narod, nas silijo, da se ganemo. Pa tudi Koroška, naša krasna dežela, tudi ona nam mora biti pri sreči, ker tudi tam so naši bratje v temni sužnosti. Združimo zato Slovenci, Jugoslavlani in vsi Slovani, vse svoje sile, da rešimo, kar je našega. Storimo vsi svojo dolžnost in sonce lepše bodočnosti bo zasijalo in pregnalo vse temine.« Znova spoznavamo, da smo Slovenci ob težkih dneh vsi ene misli.

m Debut Mariborčanke v zvočnem filmu. Mariborčanka gđ. Marica Lubejeva, bivša subretka mariborskega gledališča in sedaj subretka zagrebške opere, je te dni na povabilo Starfilma v Berlinu debutirala v Stoltzovo pesmijo »Ljubezen je kakor zvočni film«. Nastop je sijajno uspel in je gđ. Lubejeva že dobila povabilo za stalni engagement.

m Lastnikom avtomobilov. Predstojništvo mestne policije poziva vse one lastnike avtomobilov, ki svojih vozil še niso pripeljali k pregledu, da to store brezopogojno v sredo 17. t. m. ob 14.30, ker bodo sicer kaznovani in se jim bodo nadaljne vožnje prepovedale.

m Mariborske mesne cene. Meso se prodaja v Mariboru: volovsko I. vrste 18 do 20 Din kg, II. vrste 14 do 16, meso bikov, krav in telic 10 do 14, telatina I. vrste 24 do 35, II. vrste 16 do 20, svinjsko meso pa po 15 do 28 Din kg.

m Ribji trg. Na trgu so se v petek prodajale sardele po 16 Din, tonine po 26 Din, morski raki pa po 28 Din kilogram.

m Širjenje teozofije. Kakor doznavamo, se je v Celju osnovala katoliška teozofska cerkev in se je tudi v Mariboru že uvedla slična akcija ter bo v soboto pri »Zamorcuc« prvo tozadevno predavanje.

m Napad v Spodnjem Dupleku. V četrtek zvečer je nekdo z motiko napadel 29-letnega posestnika Frana Lovrenčiča iz Spodnjega Dupleka in mu razbil laket desne roke. Lovrenčič je moral biti prepeljan v bolnico.

m Strela. Med zadnjo nevihto je udarila strela v gospodarsko poslopje posestnika Vrsmika v Spodnji Kaplji pri Sv. Ožboldu in ga popolnoma vpepelila. Škoda je le deloma krita z zavarovalnico.

m Zboljšana hrana v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6 v A razredu opoldne in zvečer Din 8-30, v B razredu Din 12-30, v C razredu Din 14-30. Priglašajte se! 316

m Neugodno jesensko vreme. Od 6. t. m. dalje stojijo tudi naši kraji pod neugodnim vplivom katastrof vulkanskega značaja na Daljnem vzhodu. Sicer nam pa obeta september še lepo in toplo vreme.

m Živinski sejem. Na zadnjem živinskem sejmu v Mariboru je bilo 21 konj, 12 bikov, 171 volov, 313 krav in 36 telet, skupaj 553 glav. Povprečne cene so bile za kg žive teže: voli od 4-50 do 9 Din, glavni bik 6-50 do 7-50, krave od 3-50 do 7-50, mlada živina 7-50 do 9, teleta 11 do 12 Din. Prodanih je bilo 364 glav, od teh 3 v Avstrijo, 12 v Italijo.

m Z motociklom v kolesarja. V četrtek se je vsled gneče na Glavnem mostu zaletel mlinar in posestnik Karel Golčnik iz Frama v kolesarja Franca Kodra in mu potrl kolo. Večje nesreče ni bilo.

m Aretacije. V četrtek so bile aretirane tri osebe: Neža Zahrastnik zaradi prepovedanega povratka, Franc Keber in Franc Irgolič pa zaradi potepušstva. Prijav je policija prejela 11, poročil pa 15.

m Izsledeno kolo. Dne 7. t. m. je policija v Celju aretirala nekega Jakoba Zdolška, ki je še nedavno prišel iz zapora, kjer je odsedel 10 let in našla pri njem tudi kolo sumljivega izvora. Tukajšnja policija je sedaj ugotovila, da je bilo kolo ukradeno 1. t. m. Francu Moru v Mariboru.

Celje

* Napiši v pokvarjeni slovenščini. Naše opozorilo radi nemogočega jezika na reklamnem zidu Pred grofijo je zalogo in je dal podjetnik napis popraviti, vendar pa je neka huda napaka še ostala. Potrebno bi bilo, da si tudi drugi podjetniki malo ogledajo svoje napise in da vprašajo koga za nasvet, če že sami ne zmorejo pravilnega jezika. Tako sta napisala nad nedodelano na

Ljubljanski cesti ter na neki trgovini v Kapucinski ulici skrajno potrebna temeljite spremembe.

* Nelojalna konkurenca. Lastnik avtotakse R. nas je naprosil za ugotovitev, da ni svojemu stanovskemu tovarišu P. pokvaril posla s tem, da je potniku ponudil nižjo ceno. Vsa stvar se je zgodila radi tega, ker so morali avtoizvoščki zapustiti svoje običajno mesto vsled asfaltiranja Kerkovega trga in so sedaj raztreseni po raznih mestih. R. sploh ni vedel, da se je P. s potnikom že pogodil, in je ta sam prišel k njemu vprašat za vozno ceno.

* Najdbe. Na Kralja Petra cesti pred Chibovo trgovino se je našla črna baržunasta ročna torbica z večjo vsoto denarja in drugimi predmeti. — V Aleksandrovi ulici se je našla črna usnjata ročna torbica z denarjem in drugo drobnarijo.

* Najdena torbica. V začetku avgusta je bila v bližini Sv. Ruperta v Savinjski dolini najdena ženska ročna torbica iz črne usnje. Torbica se nahaja pri mestni policiji v Celju, lastnica pa naj pošlje svoj naslov, da se ji torbica vrne.

* Drobilec gramoz. ki ga je mestna občina naročila, je predvčerajšnjim prispel in takoj stopil v akcijo. Včeraj je v Askerčevi ulici drobil velike kose starega tlaka, ki so ga pred tedni sneli s Kerkovega trga. S tem drobom nasipajo podaljšano Askerčovo ulico. Z valjarjem na traktorski pogon, ki prispe v bližnjih dneh, bodo potem to cesto izravnali, tako da se bo tam skoro vršil redni promet.

* Čigava je ura? Policija je pri neki sumljivi osebi zasegla zlato uro, vredno 3000 Din. Dotična oseba je uro baje kupila za 400 Din od nekega neznanca, ki jo je zopet kupil za 200 Din. Ker obstaja opravičen sum, da je ura ukradena, pozivlja policija lastnika, naj se zgasi in si uro ogleda.

* Celjski avtoizvoščki dobijo taksametre. Nova tarifa za avtoizvoščke, o kateri smo v četrtkovni številki pisali, stopi, kakor nam dodatno poročajo, 15. t. m. v veljavo. Zanimiva novost je tudi, da si morajo vsi avtoizvoščki v teku enega meseca nabaviti taksametre, ki avtomatično registrirajo prevoznino.

Guštanj

Pet prosvetnih društev je v Guštanju, nekatera izmed njih zelo marljivo prirejajo igre, telovadne nastope in koncerte, tako da je imel lansko leto Guštanj sam skoro ravno toliko prireditve, kakor vsi ostali kraji prevaljskega okraja skupaj. Letos je število prireditve zelo padlo; to pa vsled zahtev novega zakona o avtorjih in vsled pomanjkanja primerne lokala za prireditve. Ko bi bila vsa prosvetna društva bolj strpljiva, bi lahko že stal v Guštanju lep skupen prosvetni dom — tako pa postaja katoliškemu prosvetnemu društvu prireditveni lokal »pri Lečniku« premajhen, kar je res razumljivo. Školska telovadnica, preurejena baraka za ruske ujetnike v svetovni vojni, ki je dosedaj služila prireditvam štirih ostalih prosvetnih društev, pa razpada. Narodna šola, ki marljivo prireja igre na lastnem, šolskem odru, ima tudi premajhne prostore, kar se je že pri vsaki šolski prireditvi pokazalo. Srečna je torej misel, ki jo je sprožil gospod župan Franjo Šuler, da naj bi vsaj šolska občina guštanjka in Sokol kraljevine Jugoslavije, ki imata že vsak nekaj za zgradbo telovadnice zbranega denarja, vendar vsak za svojo lastno telovadnico še mnogo premalo — zgradila skupen prosvetni dom za šolo in za Sokola. To idejo bodo gotovo vsi Guštanjčani z veseljem pozdravili, saj pomeni precejšnjo olajšavo v plačevanju občinskih doklad, če bo Sokol prispeval k zidavi šolske telovadnice, ki bo na razpolago tudi za prireditve ostalih prosvetnih društev, kadar ne bosta rabila šola in Sokol telovadnice z odrom za sebe. Olajšavo prinese pa to skupno zidanje Sokolu, katerega člani so z veliko poštvalnostjo in težkimi napori zbrali že zelo lep denar v stavbeni sklad in so si nabavili precejšnjo število telovadnega orodja. Prepričani smo, da bodo tudi državne oblasti s primerno podporo ali vsaj posojilom podpre idealno zastavljeni cilj, če pride do uresničenja zidave telovadnice. Telovadnica in primeren lokal za prireditve pa sta posebno obsejnu Guštanju zelo potrebna.

Kočevje

Vprizoritev Gogoljeve »Ženitve«. V sredo zvečer je Akademsko društvo vprizorilo v dvorani hotela »Trste« Gogoljevo komedijo »Ženitve«. Predstava nam je pokazala, da je bila dobro nastudirana in izdelana. Le škoda, da večina naše publike ni razumela fine, prikritih komike, satire, ki jo vsebuje igra. Vendar pa je bilo dovolj smeha in publike je bila zadovoljna. Režiser je napravil kolikor je mogel iz igralcev, ki so mu na razpolago, in iz neznatnih in sceničskih sredstev. Obisk jako zadovoljiv. Igra se bo ponovila v sredo 17. t. m. — »Kralja na Betajnovi« akademsko društvo ne bo igralo. Skušnje so bile že v polnem teku, toda ko je režiser uvidel, da igralci ne zmorejo svojih vlog, je rajši prenehal s pripravi. S Halbejevo tragedijo »Mladost«, ki bi imela namesto tega priti na oder, tudi zaenkrat ne bo nič. Zato se bo začetkom oktobra vprizorila pod drugim vodstvom Finžgarjeva »Veriga«.

Kresnice

Nova šola. Kakor čujemo, bodo zidali v Kresnicah novo šolo za 450.000 Din. V kresniški občini sta bili dozdaj dve enorazrednici. V vasi Jevnici je moderno novo šol. poslopje, kamor se je vgnezdil neki strojevodja s svojo ženo učiteljico. Če bi bili občani vedeli, da bodo zidali za železniškega nižjega uslužbenca, ne pa za učitelja, bi se bili premislili zidati takšno stavbo. Stari šoli pa želimo skorajšnjega razširjenja, da dobimo učitelja Sokola. Mislimo da bi znal tudi on streči zasebni drevsni.

Cerknica

Hlod mu je padel na nogo. V sredo je nekomu delavcu iz Cerknice padel pri prekladanju težak hlod na stopalo leve noge. Hlod mu je zmečkal dva prsta. Delavec je moral iskati zdravniško pomoč.

Nogo si je zlomil. Sinček nekega tukajšnjega učitelja je pri igranju tako nesrečno padel, da si je zlomil nogo. Oddan je bil v ljubljansko bolnico.

Slov. Bistrica

Povpraševanje po slivah. Zadnje čase je v našem okraju veliko povpraševanje po slivah, ki jih je pa zelo težko dobiti v večjih količinah, deloma radi slabe letine, deloma radi tega, ker so jih prekupevalci že zgodaj pokupili za izvoz v inozemstvo.

Zupniški izpit. Gospod Klasine Franc, kaplan v Slov. Bistrici, je položil župniški izpit. Čestitamo.

Davica. V okolici Slov. Bistrice se je v zadnjih dneh pojavilo več slučajev davice.

Smartno pri Litiji

Zastoj v Fužini. »Jugoslovan« št. 80. od 4. sept. 1930 prinaša pod zgorajšnjim naslovom vest, da se je po odhodu Naceta Fincingerja delo v moji Fužini popolnoma ustavilo, kar ne odgovarja resnici. — Res pa je, da se v Fužini delo nadaljuje kot prej — kljub popravkom, kar naj moji odjemalci vzamejo v vednost. Vas g. urednik pa prosim, da popravek v smislu tiskovnega zakona objavite. S spoštovanjem Martin Mah, kovaški mojster.

Trbovlje

Drogerija v Trbovljah. Bivša lastnica »Kino-Trbovlje« ga. Počivavšek Jožefa je pričela s preurejevanjem dosedanje dvorane v poslovne prostore za novo drogerijo, katero bo v kratkem ustanovila tvrdka »Sanitas« iz Celja, ki je te prostore najela. Razen tega namerava lastnica dvigniti to poslopje za eno nadstropje.

Revizijsko poročilo komisarja vojnih invalidov. Tukajšnji krajevni odbor Udruženja vojnih invalidov je prejel te dni od komisarja Središnjega odbora Udruženja vojnih invalidov iz Beograda obširno tiskano poročilo, v katerem so izčrpno opisane vse manipulacije in malverzacije, ki so jih vršili nekateri funkcionarji središnjega odbora z organizacijskim denarjem na škodo ubogih vojnih žrtev cele države. Krajevni odbor bo v eni prihodnjih odborovih sej zavzel stališče k temu poročilu, katerega so sprejele vse vojne žrtve z največjim zadovoljstvom, ker je s tem dokazano, da je s sedanjim režimom nastopila doba poštenega dela v vseh panogah našega javnega življenja in da se bo v bodoče vsaka nepoštenost in nepravilnost, ki bi utegnila škodovati poedincu ali splošnosti, takoj iztrebila ali pa že v kali zatrla.

Škofja Loka

Razstave UJU v Beogradu se je s pridom udeležila tudi škofjelokaška deška šola, ki je odposlala razstavnemu odboru okoli 50 risarskih in pisemskih izdelkov. Posebno prijetno se dojmi, da so bile vse odposlane stvari od odbora sprejete in tudi razstavljene.

Križi in težave s prometom. Ozki in ostri oviniki pri vhodu na Glavni trg v Škofjo Loko so pač nadloga zase. Nešteto krat imajo v tem predelu vozniki vsch vrst križe in težave — tudi karamboli niso izjema. Pred dnevi sta se v ozkih krivuljah ob Thalerjevi trgovini znašla dva avtobusa. Ker se nobeden izmed šoferjev ni hotel umakniti, je nastal pod nunami vrišč, vpitje in kričanje, ki ga je zaključila orožniška intervencija.

Stavbena dela pri novi šoli je prevzela baže ljubljanska tvrdka I. Tomažič, ki je lani v splošno zadovoljstvo zgotovila betonski most pred tovarno »Sešir«. Kakor pravijo, bo poleg osnovne šole tudi meščanska. Zakaj ne kakšna nižji srednji šoli enakovredna, tega ne vemo. Kam bomo z absolutno meščanske šole, pa tudi ne vemo.

Spominek padlim vojakom. Staroelčani se pripravljajo, da odkrijejo na pokopališču padlim vojakom dostojen spomenik. Monument izdeluje kamnoseško podjetje Vodnika iz Ljubljane in je upati, da bo odkritje že prihodnji mesec. Pod okriljem ZSV je bil izvoljen v ta namen poseben pododbor, v katerem so župan Stare Loke Anton Hafner in posestniki Triler Janez iz Grenca, Bernik Franc iz Sv. Duha, Jugovic Luka iz Stare Loke in Triller Matevž iz Veštra. Odkritje se bo izvršilo na zelo slovesen način, kakor svojočasno pri Jurkovičevem spomeniku žalostne slovenske matere na vojaškem pokopališču v Škofji Loki.

Novo mesto

Popoldanske nevihte so se pri nas kar nekam adomačile. Skoro vsako popoldne nas malo obrižgajo z nebes. Posebno hudo je bilo v sredo. Nenadno so se zbrali oblaki, med bliskom in treskom se je vlija ploha, med katero se je sipala tudi toča, k sreči brez škode. V Dol. Kamenicah je udarilo v Hrvalov hlev in ga vžgalo. Domači gasilci so z novo motorno brizgalno posloplje in kravo rešili, pogorela je le streha. V Gotni vasi je razčrnila strela Godčev hrast.

Starši, pazite na otroke! Učenec II. razr. osnovne šole Franci Kump je lezel pod mostom po vodovodni cevi iz Kandije v Novo mesto. Sredi poti mu je spodrsnilo in štrbunknil je v Krko. Dečko ne zna plavati. Otepal je okoli sebe in se vzdržal na površju. Zapazil ga je Koželjev Marjan, ki je alarmiral okoli. Prihitela sta s čolni klepar Gorupič in gimnazijec Roman Kobe, ki je potapljačega se dečka potegnil kar za lase iz vode. »To je dobro, da se nisem utopil,« se je nasmehnil Franci in teklen domov po drugo obleko. Starši, ne puščajte otrok k vodi brez nadzorstva!

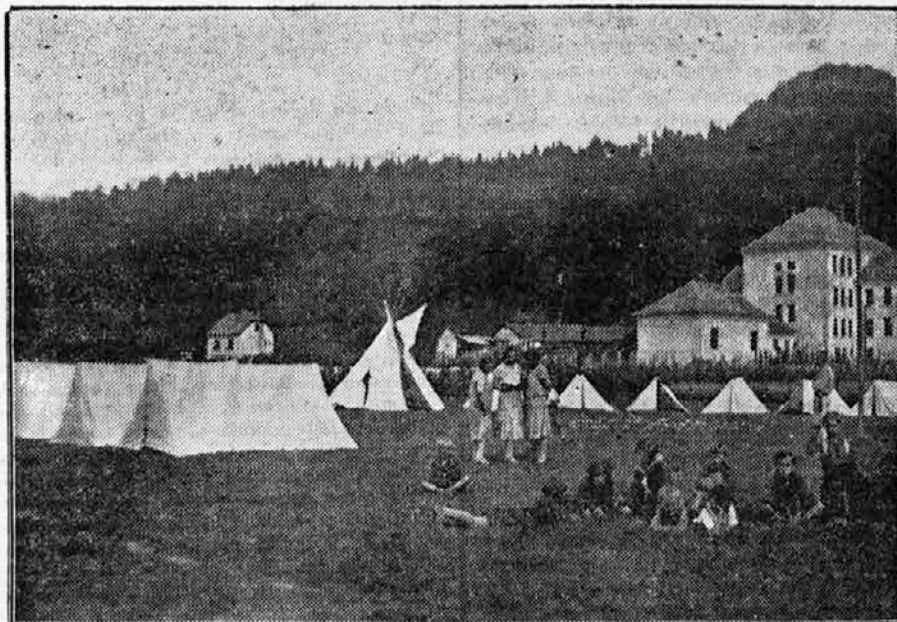
Lov na lisico priredi za svoje člane »Kolesarski klub Novo mesto« v nedeljo 14. t. m. v Portovaldu. Zbirališče ob 2. uri pop. pred rotovžem. Za tistega, ki najde lisico, je daroval zastopnik firme Opel g. Čop zračno cev za kolo. Desno vozi! Te navade ne moremo vcepiti v glavo marsikateremu vozniku in zato toliko nesreč po cestah. Na drž. cesti Novo mesto—Zagreb, ki je osovito pri Cikavi na ovinku zelo ozka in nerodno zaprta z velikimi, deloma že prevoženimi kupi gramoza, nakar smo enkrat že opozorili, bi se bila vsled tega kmalu zgodila huda nesreča. Velik rumen avto je pravilno hitel proti Novemu mestu, hupal, tulil, naenkrat pa ovinikom v njegovem pravcu nasproti drveči voz. Malo je manjkalo in konji in ljudje bi se bili ponesrečili. Le šoferjeva prisotnost duha je rešila nerodnega voznika. Ljudje božji, vozite desno, vedno desno, promet pri nas raste in vsako neupoštevane cestnega reda boste plačali s svojo kožo!

V taboru gozdovnikov rodu »Črnega dijamanta«

Lansko in letošnje taborenje bolehnih rudarskih otrok v naravi na Gorenjskem je med tukajšnje mladino močno dvignilo zanimanje za gozdovniški pokret. To taborenje je dokazalo, kako zdravo je gibanje v prosti naravi, kjer se navije mladina svežega zraka, vode, solnčnih žarkov, se raduje v božji naravi na zelenih livadah, ob žuborečih potokih in šumečih gozdovih. — Vsi taborniki so se vidno popravili, razen tega pa

zgodovniške lige. Pozornost zbudi takozvani »tote«, t. j. velik drog z raznovrstnimi gozdovniškimi znamenji, jelenjimi rogovi in drugimi lovskimi trofejami. Nekaj korakov izven šotornega okrožja pa visi na trilkolju velik železni kuhinjski kotel, ki služi za kuhanje hrane tej veliki družini.

To propagandno taborenje gozdovnikov je trajalo 3 dni in sicer od sobote 16. ure do ponedeljka 16. ure. — Večerna zborovanja in zabavo

so skoraj vsi postali vneti poborniki gozdovništva, kar je tudi nedeljsko taborenje v Trbovljah pokazalo. — »Črni Panter«, glavni rodu »Črnega dijamanta« je ogledovalce taborišča sprejel s gozdovniškim pozdravom: »Mir z vami!« Namen tega taborenja je bil, da se zlasti staršem pokaže in obrazloži način taborenja in življenja v taboriških gozdovnikov v naravi. »Črni Panter« je tokrat izbral za taborišče nogometno igrišče pri občinskem kopališču, ki se je izkazalo za jako primerno. V velikem polkrogu je bilo postavljenih 18 šotorov, ki so last tukajšnje bratovske skladišče. Sedemnajst šotorov je namenjenih za počitek, dočim je 18. šotor namenjen za sanitetno službo. V njem je nameščena domača lekarna, ki služi za prvo pomoč v sili, o kateri je članstvo dobro poučeno. — Na tem šotoru plapolja zastavica rdečega križa. V sredini šotora stoji glavni šotor, nazvan »Tee—pee«, ki se vporablja ob slabem vremenu za zborovanja, predavanja etc. V njem ima prostora do 70 gozdovnikov, dočim je v ostalih šotorih, ki merijo 2x3 m², prostora le za 7 članov. Ob vsakem šotoru je drog z simbolično zastavico one skupine gozdovnikov, ki biva v šotoru. V sredini taborišča je pripravljen večni ogenj, ki ga obkrožuje mogočen krog velikih kamnov, ki služijo tabornikom za sedeže pri večernih zborovanjih, ki se vršijo ob večnem ognju. V centru taborišča stoji 8 m visok drog s taborno zastavo in znakom jugosl. go-

sta vodila »Beli srnjak« in »Črni Panter«. Vsak otrok mora ob ognju poročati dogodjale in vtisi, ki jih je doživel preko dneva. Glavar obdržuje ob ognju predavanja o predmetih, ki so koristni človeku v poznejšem življenju, tako n. pr. o prvi pomoči v sili, ravnanju pri kačjih pikih, etc. Temu sledi petje, glasba, pripovedi i. dr., dokler je nastopil po »dnevem redu« določen čas za počitek. V šotorskih, ki so za gozdovnike in gozdovnice strogo ločena, mora vladati najstrožji red tako po dnevu kakor tudi ponoči. Ponoči so postavljene posebne straže, ki so odgovorne za mir in red v taborišču. — Vseh gozdovnikov in gozdovnic je prenočilo tokrat v šotorskih 32, kljub dežju in hladnemu vremenu. — V nedeljo in ponedeljek ob 6. uri zjutraj je bila budnica, vstajanje, pozdrav vzhajajočemu soncu, jutranje vaje, tek, nato je sledil zajutek. Po zajutru popravljamo v šotorskih in urediv taborišča. Nato odhod k maši. Ob delavnih se vršijo razne igre, študij prirode, goji se sport in drugo, kar ugodno vpliva na zdravje mladine. Opoldne po kosilu je predpisan obvezen počitek in popoln molk. Popoldne taborno delo, vaje, igre ali sprehod. Zvečer sledi zopet običajno zborovanje pri ognju.

To propagandno taborenje rodu »Črnega dijamanta« si je ogledalo veliko število prebivalstva, zlasti vsi starši onih otrok, ki so lani in letos taborili na Gorenjskem.

Obsodba morilca generala Stramlitscha

Maribor, 12. sept.

Danes je bila pred senatom tukajšnjega okrožnega sodišča pod vodstvom deželnega sodnega svetnika Lenarta in votantov-sodnikov dr. Lešnika, Kolška, dr. Ažmana in dr. Serneca, kazenska razprava proti 47-letnemu strojevodju Ivanu Valeskiniju, ki je bil obtožen, da je dne 29. maja t. l. ustrelil hišnega posestnika na Koroški cesti in vpokojenega avstrijskega generala Emila Stramlitscha.

Usodna pravda

Predzgodovino tega dejanja je opisala obtožnica, katero je za državno tožilstvo zastopal dr. Zorjan. Obtoženo Ivan Valeskino je bil med svetovno vojno v ruskem ujetništvu, odkoder se je leta 1919 vrnil z 800.000 kron prihrankov v Maribor. Leta 1921 se je seznanil z generalom Stramlitschem in se leta 1923 poročil z njegovo gosposidino Rojsovo. Ob poroki je general odstopil Valeskiniju svojo hišo na Koroški cesti ter si pridržal le dosmrtno stanovanje. Leto nato pa je Valeskinu žena umrla in se je ta proti generalovi volji znova poročil. Od tega časa dalje je prijateljstvo med obema vedno bolj pojemalo, dokler se ni spremenilo v odkrito sovraštvo in neprestane prepire, ki so prišli tudi pred sodišče, ker je Stramlitsch zahteval svoje posestvo nazaj. V prvi instanci pa je Valeskino pravdo dobil, ker se mu je posrečilo dokazati, da ji hišo Stramlitschu plačal z 200.000 kronami. Pravda je šla v drugo instanco, kjer še ni bila rešena, ko je prišlo do katastrofe.

Valeskinijeva druga žena je zblaznela

Valeskiniju je zblaznela druga žena in dne 29. maja t. l. jo je odpeljal v tukajšnjo bolnico, kjer je pa niso hoteli sprejeti. — Vrnil se je domov in se spet sprl z generalom ter ga okrog 10. ure popoldne ustrelil. General je kmalu umrl. V preiskovalnem zaporu je obtoženec prvič trdil, da je generala sam ustrelil, drugič pa, da ga je ustrelila njegova duševno bolna žena.

Tako se je zagovarjal tudi danes, dočim so razne priče, predvsem člani rešilne postaje, ki so bili poklicani k umirajočemu generalu, in stražnik trdili, da je dejanje izvršil Valeskino.

Obtoženca sta zagovarjala odvetnik dr. Semič iz Zagreba in odvetnik dr. Hohnik

iz Maribora. Po daljšem posvetovanju je senat razglasil po 19. uri sledečo razsodbo:

Obsodba

Ivan Valeskino je kriv umora in je obsojen na 8 let in mesec robije, v trajno izgubo častnih državljskih pravic in državne službe ter v povračilo sodnih stroškov. V kazni se mu šteje preiskovalni zapor od 29. maja do 12. septembra tega leta. Zagovornika sta po obsodbi prijavila priziv za revizijo.

Sokolstvo

Sokolske prireditve.

V soboto 13. t. m.:

Ljubljana IV. Ustanovni občni zbor ob 8. uri zvečer na Strelišču.

V nedeljo 14. t. m.

Rateče. Ustanovni občni zbor.

Semič. Javna telovadba.

Ljubljana III. Naklo in Št. Ilj v Slov. gor. Prva javna telovadba.

Nastop Sokola kraljevine Jugoslavije v Žireh

V nedeljo dne 7. t. m. je priredilo Sokolsko društvo v Žireh svoj vsakoletni javni nastop. Razen domačih telovadcev so nastopili še telovadci iz Gorenje vasi, Škofje loke ter vod vojakov 52. pešpolka iz Škofje Loke.

Ob 15. uri bi moral pričeti nastop na letnem telovadišču a s skrbjo smo se ozirali v črne oblake, ki so vsipali na nas goste kaplje dežja. A nismo obupali, temveč smo zaupali v »srečo junaškov«. In res. Ob 16. uri je dež ponehal, na letnem telovadišču so se oglašili krepki akordi koračnice in iz telovadnice je prikorakala na telovadišče naša deca, naši dični Sokolčiči, ki so z prav lepimi vajami pokazali, kaj znajo. Nastopilo je 32 dečkov in 20 deklic.

Nadalje so nastopili moški in ženski naraščaj (45) člani in članice (48) s prostimi vajami, ki so bile vse z vso natančnostjo in gracionostjo izvajane. Po končanih prostih vajah, katerih izvajanju je sledila publika z vso pozornostjo in navdušenjem, so prikorakali s strumnimi koraki na telovadišče vojniki, frenetično pozdravljeni od gledalcev. Z zanosom in samozavestjo smo zrlili na krepke sinove našega juga, ki so z vso natančnostjo izvajali vojaške sokolske vežbe s puškami. Vaje na orodju so bile istotako brezhibno izvajane, posebno nekateri telovadci so želi vsesplošno odobravanje občinstva.

Moralen in gmočen uspeh je nadvse zadovoljiv. Nastopu je prisostvovala velika množica do-

mašinov. Tudi bratje in sestre iz Gorenje vasi, Ljubljane, Logatec, Škofje Loke, Planine in Vrnike so obiskali našo obmejno sokolsko trgovino. Med ostalimi gosti smo opazili tudi več gg. oficirjev škofjelokaške garnizije pogranične čete in žandarmerije. Ponosni smo na obisk predstavnikov naše junaške vojske, budne čuvarice naše bližnje meje.

Po telovadbi se je razvila v dvorani ob sviranju domačega salonskega orkestra živahna zabava.

Dr. Ljudevit Pivko — 50-letnik

Odlični sokolski delavec br. dr. Ljudevit Pivko se je rodil 17. avgusta l. 1880 v Novi vasi pri Ptujju. Že kot srednješolec je vstopil v sokolske vrste, zlasti se je pa poglobil v Sokolstvo, ko je po maturi odšel na češko univerzo v Prago. Povsod, kjer je bil po dokončanih študijah nameščen kot profesor, je požrtvovalno sodeloval v sokolskih društvih. Tudi med svetovno vojno ni zatajil svojega sokolskega prepričanja, postavil se je neustrašno v prve vrste onih, ki so se bojevali proti Avstriji za svobodo Jugoslavije. Po vojni ga vidimo zopet kot marljivega sokolskega delavca. V mariborskem Sokolu zavzema funkcijo staroste in neumorno deluje kot prednjak. Napisal je celo vrsto strokovnih knjig: Telovadne igre, Telovadba (v 4 delih), Metodika telovadbe, Plezanje, Prosti skoki itd.

Zlasti velike zasluge si je stekel za poglobitev stikov med Jugoslavi in Čehoslovaki. Stoji na čelu češkoslovaško-jugoslovanske lige v Mariboru. Zaradi svojega značaja in zaradi velikih zaslug za naše osvobodjenje je visoko spošovan in priljubljen, ne le pri nas, ampak tudi pri Čehoslovakih, o čemur priča tudi članek Fr. Hlaváčka, ki je izšel ob priliki njegove 50-letnice v »Narodnih listih«.

Br. Pivku tudi naše čestitke k njegovi 50-letnici.

Gledališče

AIDA.

V četrtak smo slišali v operi čudovito Verdijevo delo v izredno dobri reprodukciji. Kot Aida se je odlikovala ga Kunčeva, kot Radames Šimenc, kot Amneris ga Thierry, kot svečenič Križaj, kot etijopski kralj Amonasro Primožič in Zupan kot kralj. Vsi so bili zrel, a vendar opazam pri Šimencu vzlic zrelosti še vedno napredek, zlasti v dinamičnih odtenkih je Šimenc virtuos. Ga. Kunčeva in Thierryjeva pa imata poleg pevskih vrlin še sugestivni dar igre, vse izdelano v detail. Križaj na mestu v vsaki vlogi, glasovno vedno disponiran in igralsko izklesan. Primožič je v igri sila živahen; škoda, da v višini na dolgih tonih tremolira. Pri njegovem voluminoznem glasu je to pač lahko odpraviti. Zupan je, kakor sem slišal, bolj za komične vloge. Z veseljem lahko ugotovim, da me je tudi v resni vlogi prav zadovoljil. Od manjših vlog je bil prijeten Gostič. Zbori so bili ubrani, balet precizen kakor vedno — vzlic mali nezgodi. Moški zbor je kvantitativno šibek. Orkester je pod Neffatovim vodstvom igral navdušeno — mislim, da pri tako dobri glasbi drugače sploh ni mogoče. Poset sem pričakoval večji, morda je slab poset posledica tržaskih dogodkov. Slavko Osterc.

Opera.

Začetek ob 20. uri zvečer.

13. septembra, sobota, Tičar, opereta, Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

14. septembra, nedelja. Zaprt.

V ljubljanski operi se poje danes v soboto 13. t. m. Zellerjeva tredejska opereta »Tičar« v režiji g. Povheta in pod taktirko g. Svetla. Glavne ženske vloge pojo gospa Poličeva, gđ. Majdičeva, gospa Balatkova, gđ. Strniševa, moške vloge pa gg. Gostič, Drenovec, Peček in Simončič, Povhe, Danilo, Sekula itd. Opereta je polna ljubkih sladkih melodij, ki so znane in priljubljene. Veljajo ljudske znižane cene.

Opozarjamo na benefično predstavo člana opernega zbora, g. Frana Rusa, ki bo v soboto 20. t. m. v ljubljanski operi. Vstopnice za to predstavo se dobivajo jutri cel dan pri dnevnih blagajni v operi in potem od četrtka dalje.

Gostovanje članov mariborskega gledališča. V nedeljo 14. t. m. ob 4. uri popoldne bodo gostovali člani mariborskega gledališča v Vojniku. Na odru posojilnične dvorane bodo vpriporili zelo zabavno in duhovito komedijo »Ognjenik«. Opozarjamo na to zanimivo gostovanje tudi okoličane, ki jim gotovo ne bo žal za izreden gledališki popoldan.

Radio

Ljubljana, sobota, 13. septembra: 15.30 Plošče. 13.00 Cas, borza, plošče. 13.30 Dnevne vesti. 18.30 Koncert radio orkestra. 19.30 Tedenski pregled. 20.00 Prenos iz Beograda. 22.00 Casovna napoved in poročila. 22.15 Prenos z Bleda (Erih Herse). 23.00 Napoved programa za naslednji dan.

Zagreb, sobota, 13. septembra: 12.20 Nasveti za kuhinjo. 12.30 Plošče. 13.30 Dnevne vesti. 17.00 Popoldanski koncert orkestra. 20.15 Kulturne in društvene vesti. 20.30 Prenos koncerta iz Beograda. 22.30 Dnevne vesti in vreme. 22.40 Plesna glasba.

Beograd, sobota, 13. septembra: 10.30 Plošče. 12.30 Opoldanski koncert radio orkestra. 13.30 Dnevne vesti. 17.05 Mladinska ura. 17.30 Mladinski koncert. 18.00 Popoldanski koncert zabavne glasbe. 19.30 Zdravstvena ura. 20.00 Pevski koncert. 20.30 Klavirski koncert g. Huszar. 21.15 Pevski koncert g. Stanoje Jankovića, člana beograjske opere. 22.00 Cas in dnevne vesti. 22.15 Komedia. 22.30 Prenos koncerta balalajk.

Gospodarska kriza Italije

Pod gornjim naslovom prinaša »Venkov« članek, ki ga vsled preciznosti in aktualnosti prinašamo našim čitateljem v prevodu.

Ze dolgo ni nikakr tajnost več dejstvo, da gospodarski položaj Italije ni ravno rožnat. Znano je, da se Italija bori s celo vrsto gospodarskih težav, kakor tudi, da se velikopotezni načrti s popolno stabilizacijo države niso tako izkazali, kakor se je računalo in da so nekateri načrti povsem odrekli. Finančni prestiž Italije, njeno delovanje v zunanjem svetu, predvsem pa njena gospodarska ekspanzivnost na Balkanu, vse to dela navidezen vtis, kakor da se Italija počuti doma gospodarsko stabilizirana in si raditega more dovoliti izvoz svojega kapitala, zlasti v države, ki naj bodo predstraž njene politične ekspanzije. V resnici pa izgleda položaj docela drugače. Dogodki zadnjega časa so pokazali, da ni priporočljivo voditi gospodarsko politiko z vidika prestiža, z vidika insceniranja kateregakoli prijetnega vtisa v tujini. Lahko se reče, da je posebno letošnje leto za Italijo zelo nepopolno. Pojavljajo se že posledice zgrešenega koraka stabilizacije lire. Tečaj v trenutku stabilizacije je bil neprimerno zvišan, tako, da se je po izvršeni stabilizaciji plačalo za 1 dolar 19 lir, medtem ko se je pred stabilizacijo plačalo 30 lir. Način, po katerem je bila izvršena stabilizacija, pa je imel za predpogoj vse drugačno gospodarsko konjunkturo, nego je, ki je imela in jo ima Italija. Predvsem se je pojavilo nenadno padanje cen poljedelskim proizvodom, s čemur je bila obšutno zmanjšana plačilna sposobnost kmečkega prebivalstva, ki tvori ogromen odstotek prebivalstva in je ta zmanjšana plačilna sposobnost zelo nepopolno vplivala tudi na industrijo.

Stremljenje za osiguranje lastnega kritja za potrošnje na polju poljedelske produkcije je letos povsem odpovedalo. Letošnja letina pšenice je dosegla 6 milijonov ton, medtem ko je znašala lanske leto 7 milijonov ton. Italija potrebuje letno najmanj 8 milijonov ton pšenice, kar pomeni, da bo morala letos importirati dva milijona ton pšenice iz inozemstva. Ta okoliščina je zelo nemilo presenetila vse one, ki so delali na povzdigo žitne produkcije.

Položaj industrije tudi ni prav nič povoljen. Železna industrija je producirala veliko manj

od lanskega leta. Tako se je n. pr. v prvem polletju preteklega leta predelalo 678.000 ton surovega železa, dočim se je v prvem polletju 1930. predelalo le 268.000 ton. V prvi polovici lanskega leta se je izdelalo 2.143.000 ton jekla, dočim je znašala letošnja produkcija v istem razdobju jedva 894.000 ton. Izvoz avtomobilov je občutno padel. Svilena industrija preživlja opasno krizo, enako tudi sviloprejetstvo. Padanje izvoza bombažastih in volnenih izdelkov je povzročilo težko krizo v tekstilni industriji. Majhno izjemo tvori samo industrija umetne svile. Delnice posameznih velikih delniških družb zaznamujejo z dneva v dan nižje tečaje. Zelo neprijetno je zadela italijanska gospodarstvo nova carinska politika Združenih držav ameriških. Da bi Italija vsaj nekoliko nadoknadila padanje izvoza, ki so ga povzročile nove carinske tarife, je bila primorana iskati trgovskih stikov s Sovjetsko Rusijo. Italija bo dobavljala Rusiji industrijske izdelke, iz Rusije pa bo uvažala žito in les. Italijanska industrija bo dobila približno 1 milijardo lir kredita, da bo mogla izpolniti eventualna naročila gospodarskih strojev, traktorjev itd. iz Rusije. Italijansko gospodarstvo zbližanje s Sovjetsko Rusijo bo pa imelo nepopoln vpliv na nekatere balkanske države, zlasti na Bolgarijo in Jugoslavijo, ki so izvažale v Italijo znatne količine žita lesa in drugih agrarnih proizvodov. Zlasti jugoslovanski izvoz lesa bo znatno oškodovan z uvozom ruskega lesa v Italijo. Jugoslavija je izvozila v leto 1929. v Italijo za 460 milijonov dinarjev. Izvoz jugoslovanske koruze v Italijo je bil tudi znaten, saj je bilo izvožene koruze za 74 milijonov dinarjev. Mnogo večji pa je izvoz Bolgarije. Vprašanje je, kako bo učinkovalo zmanjšanje izvoza iz Bolgarije v Italijo na gospodarske in politične odnose obeh držav. Bolgarija urva iz Italije predvsem tekstilno blago in stroje. Italija stoji v vrsti uvoznih držav v Bolgarijo v mnogih predmetih na prvem mestu. Ni dvoma, da bo zmanjšanje izvoza Bolgarije v Italijo povzročilo padanje italijanskega uvoza v Bolgarijo, kar pa ne bo na škodo Bolgarije, ker je že skrajni čas, da si Bolgarija v interesu svoje politične orijentacije išče trgovskih stikov neke druge.

107:50—112:50. Vse ostalo neizpremenjeno. — Tendence: neizpremenjena. Promet: 257 vag. — **Budimpešta**, 12. sept. Tendence čvrsta za pšenico, ostalo mlačna, promet srednji. Pšenica: okt. 15:80—15:90 (15:78—15:80), marc 17:15 do 17:30 (17:18—17:20), maj 17:56—17:68 (17:56 do 17:57). — Rž: okt. 9:42—9:62 (9:43—9:45), marc 10:60—10:85 (10:55—10:60). — **Koruz**: sept. 14:20—14:30, maj 13:70—14 (13:73—13:74). trs. maj 12:35—12:42.

Ljubljansko lesno tržišče.

Tendence neizpremenjeno mlačna, promet: 1 vagon smrekovih hlobov.

HMELJARSKA POROČILA

dne 12. IX. 1930:

Savinjska dolina: Kupčija je precej živahna in zlasti povpraševanje po gladko-zelenem hmelju narašča. Plača se prima po 8—9, srednji 7—8 in slabejši 6—7 Din za kg. Dobra tretjina letošnjega pridelka je že prodana. Hmeljarjem, ki imajo še hmelj, se priporoča, da ga pobašejo in na ta način ohranijo gladko-zeleno barvo, ki se tudi letos najboljše plača.

Čehoslovaška: Povpraševanje je zadnje dni naraslo in je kupčija nekoliko živahnija. Cene pa so ostale sicer neizpremenjene, toda so se uvrstile. Plača se 13—16 Din za kg, za res prvovrstno gladko-zeleno blago tudi 17 Din.

Nemčija: Obiranje se bliža zvršetku. Letošnji pridelček glede množine precej zaostaja za lanskim, kvaliteta je sicer prav dobra, le res gladko-zeleno blago je bolj redko. Na tržišču je tendence sicer mirna, vendar je bilo zadnje dni nekaj več prometa. Plačuje se tettnangski hmelj po 25, hallertauski po 13—19 in ostali po 9 do 13 Din za kg. Cene so se zlasti za tettnangski hmelj uvrstile in povpraševanje naraslo.

Sport

Prvak Zagreba v Ljubljani

Jutri bi se v Ljubljani imela vršiti tekma za pokal JNS med Ilirijo in sišaško Slavijo. Savezni tajnik pa je telefonično sporočil Iliriji, da se tekma ne bo vršila, ker je bil vložen protest od Marsonije, češ da je Slavija nastopila s neverificiranim igralcem. Ljubljana bi bila torej brez tekme. K sreči je davi zopet zapel telefon in konec telefonskega pogovora je bil — perfektiranje tekme.

Hašk : Ilirija.

in je bila torej že preje dogovorjena tekma vendarle fiksirana.

Prvak ZNP že dolgo ni bil v Ljubljani. V nedeljo ga bomo zopet pozdravili kot starega in milega znanca. Srečanje obeh prvakov bo dokaj zanimivo. Obe moštvi je letos spremljala enaka usoda — tako Hašk kot Ilirija sta izpadla v eliminatorskih tekmah za drž. prvenstvo. Tudi v formi igralcev sta si obe moštvi slični. Menjajoča forma — danes igra na visoki stopnji, jutri zopet globok padec. Jutri bosta imela kluba priliko, da se pomerita. Na Iliriji je, da popravi visok poraz po drugoplasiranem zagrebškem klubu Concordiji. Sedaj je najlepša prilika, da se pokaže razlika med zagrebškim in ljubljanskim nogometom.

Obe moštvi nastopita v najmočnejših postavah. Ilirija bo nastopila v znatno boljši postavi kot zadnjič proti Beljačanom. Izid tekme je z ozirom na menjajočo formo obeh moštvev povsem negotov. Tekma se vrši ob 16:30 na igrišču Ilirije.

II. kolo državnega prvenstva

Jutri se nadaljuje državno prvenstvo v Beogradu, Zagrebu in Splitu. Nedeljske tekme utegnejo znatno spremeniti tabelo prvenstva.

V Beogradu igra BSK in Slavija (Sarajevo). Beograščani so preteklo nedeljo morali kloniti pred lokalnim rivalom. Slavija se je proti Hajduku pokazala kot odorno in borbena moštvo. Verjetno je, da zmaga BSK.

Državni prvak ima v gostih osebno Slavijo. Kljub slabi igri obeh klubov v I. kolu ima Hajduk več šans.

Najzanimivejša bo tekma Jugoslavija—Concordia v Zagrebu. Prva se je proti BSK pokazala v odlični formi, vendar ne igra sedaj doma. Rezultat je dvomljiv.

Plavalni dvomatch ZPP : LPP

V nedeljo dne 14. t. m. se srečata prvič v celodnevem matchu na kopališču SK Ilirije plavalni reprezentanci zagrebškega in ljubljanskega plivaškega podsaveza.

Glavni del ekipe tvori sušačka Victoria, ki si je letos s svojo krasno zmago na juniorskem državnem prvenstvu v Ljubljani priborila neoficielni naslov najmočnejše damske ekipe v naši državi. Toda tudi njeni moški plavalci so na nedavnem dvomatchu z najboljšim plavalnim klubom Jugoslavije za l. 1930., splitskim Jadranom, dokazali ne samo svojo enakoveljnost, temveč so si v petih plavalnih disciplinah priborili tri zmage, med njimi v obeh stafetah, kjer se zlasti zahiteva dobra kvaliteta celote. Z imeni in odličnimi sposobnostmi tekmovalk Medenič, Zupan, Wimmer, Bier itd. ni treba delati posebne reklame, ker je letos Ljubljana imela priliko obdovovati njih krasne zmage na zim. drž. prvenstvu. Odlična moška garda, na čelu z Matkovičem, Smokvino Davorom, Marčeto in Minijem nam je tudi po svojih odličnih rezultatih znana. Prva dva se prištevata med najboljše jugoslovanske sprinterje, slednja sta menda danes

edina resna konkurenta v naši državi Wilfanu v hrbtnem plavanju. To odlično garbo bodo še ojačali plavalci in plavavice Karlovačkih klubov KSU in Gradjanski ter zagrebško Concordio, med katerimi se nahaja odlični skakač in naš rojak, Grile, letošnji državni prvak v skokih iz stolpa in Frankosič, državni prvak v prsnem plavanju.

Ljubljanski Plivački Podsavez bosta po večini zastopala ASK Primorje in SK Ilirija.

Težišče moči naše reprezentance bodo vsekakor naš najboljši plavač Wilfan, najboljša plavavica v umetnih stilih Prekuhova in naša odlična garda skakačev, na čelu z Kordeličem, Strnadom in Juntosom. Da bo Ljubljana v tej borbi častno odrezala, potrebna je krepka opora vseh ostalih reprezentantov, Lampretove, Wohlfartove, Bradarčeve, Severjeve Mare, Dolenčeve, Kušjeve, Aplenčeve, Zirovnika, Fritscha, Lavrenčiča, Tume, Severja itd.

Ves naš plavalni material je zelo dober, manjka mu pa prepotrebne tekmovalne rutine; toda ako vsaki od njih izvrši svojo dolžnost v polni meri, in to naša javnost od njih pričakuje, potem bo izid dvomatcha za nas na vsak način nadvse časten, kajti naši tekmovalci bodo v vsaki konkurenci trd oreh in enakovreden nasprotnik odličnim reprezentantom zagrebškega podsaveza.

Medklubski tenis-turnir Villacher Tennis-Club : SK Ilirija

dne 13. in 14. t. m. v Ljubljani

Danes v soboto popoldne in jutri v nedeljo se vrši na tenis-prostorih SK Ilirija na Koslerjevem vrtu letošnji prvi mednarodni tenis-turnir med obema navedenima kluboma. Kakor smo že javili, prispe iz Beljaka 7 gospodov in 4 dame, isto toliko jih postavi SK Ilirija. Turnir se prične danes ob 14. uri in traja do mraka ter se nadaljuje v nedeljo zjutraj. Za barve SK Ilirija nastopajo znani igralci in igralke, ki se nahajajo vsled svojih večkratnih nastopov na turnirjih sedaj v dobri formi in je pričakovati častnega izida. Beljačani so nasprotno zelo dobro uveščani, ker so starejši igralci in so imeli angažirane trenerje. Pozivljamo vse aktivne tenis-igralce, kakor vse ljubitelje tega lepega sporta, da turnirju prisostvujejo in s tem tudi dokažejo gostom, da vlada tudi pri nas zanimanje za to igro. Vstopnina je radi propagande določena zelo nizko.

*

Nogomet v Škofji Loki

Loški nogometaši, ki so v preteklih mesecih kar nekako zadremali, se v poslednjih tednih zopet prav čvrsto gibljejo. Poleg prvega moštva je na razpolago tudi rezervno moštvo, kar dovolj jasno izpričuje zanimanje mladeničev za to panogo sporta. Prve tekme so odigrali domačini na vojaškem večališču z vojaškim klubom Škofjeloške garnizije. Pozneje je odigral SK Sokol tekmo s Kranjčani. Preteklo nedeljo so igrali domačini z SK Orkanom iz Ljubljane. Tekma je končala z rezultatom 3 : 3. Igra je bila lepa; pravi sportni užitek. V nedeljo 14. t. m. pa nastopijo loški nogometaši proti SK Helaz. Tekma se vrši na letnem telovadišču Sokola ob 16. uri. Prijatelji nogometa vabljeni.

Žimnice (modroce)

ima najcenejše stalno v zalogi in izvršuje vse tapetniška dela Sitar Karol, tapetnik in dekorater, Ljubljana, Wolfova 12. 411

Lepo posestvo

18 oralov, potreben kapital 60.000 Din, letošnji pridelek sadja in vina, kamnolom za cesto, ki se gradi, se proda. Vpraša se v pisarni dr. Kodermana v Mariboru, Aleksandrova 12. 409

Proda

se večja množina stare cinkove pločevine, nekaj starih plinskih cevi, starega železja in dve železni traverzi. Ponudbe z navedbo cen je vpsolati upravi hiš Kranjske hranilnice. 410

Gospodarske vesti

× **Jubilej Udruženja denarnih zavodov in zavarovalnih družb.** Koncem oktobra t. l. proslave denarni zavodi in zavarovalne družbe v Jugoslaviji 10-letnico obstoja svojega udruženja. Ob tej priliki izdajo spomenico. Hkrati se bo vršil kongres udruženja, na katerem se bodo obravnavala razna važna vprašanja, ki interesirajo denarne zavode in zavarovalnice.

× **Osnutek Priv. industrijske banke.** V pravosodnem ministruju je bil te dni dogovorjen osnutek zakona o drž. priv. industrijski banki, ki bi se imela osnovati po istih načelih kakor so osnovani priv. agrarna banka in priv. obrtna banka. Banka bo glasom osnutka uživala iste olajšave in bo podvržena slični državni kontroli, kakor je to slučaj pri obeh gori imenovanih zavodih.

× **Konferenca potrošnje umetnih gnojil.** Koncem tekočega meseca se bo vršila v poljedelskem ministruju konferenca strokovnjakov poljedelskih vzornih in kontrolnih postaj v prisotnosti zastopnikov tovarn umetnih gnojil. Predvsem se bodo obravnavala vprašanja produkcije, uvoza in izvoza vseh vrst umetnih gnojil. Umetnost bi bilo, da se ob tej priliki ponovno spravi na dnevni red vprašanje znižanja cen, oziroma vprašanje bonifikacij s strani države pri nabavi teh prepotrebni poljedelskih pripomočkov.

× **Naši trgovinski odnosi s poljsko republiko.** Poljsko-jugoslovanska zunanja trgovina je glasom poljskih uradnih statističnih podatkov, v prvi polovici tekočega leta doživela znatno zmanjšanje v obeh straneh. Jugoslovanski izvoz na Poljsko se je znižal od 3'9 na 2'7 milijonov zlotih, medtem ko se je poljski uvoz v Jugoslavijo v istem razdobju zmanjšal od 11'5 na 10'6 milijonov zlotih. Potemtakem se je pasivnost naše trgovinske bilance v prometu s poljsko republiko nekoliko dvignila in sicer od 76 na 79 milijonov zlotih. Zelo čudno je, da Poljska pri svojem ogromnem konumu tobaka tako malo kupuje pri nas in še to zelo nerodno.

× **Zakon o avtoriziranih inženjerih.** V gradbenem ministruju je izdelan zakonski načrt o avtoriziranih inženjerih vseh strok. Do sedaj je bilo vprašanje avtoriziranih inženjerjev urejeno z raznimi uredbami, ki niso bile zadostne, da bi se točno določile pravice in dolžnosti avtoriziranih inženjerjev, ki so polslužbeni organi in pod svojimi podpisom in svojo trdiko lahko poslujejo kot strokovni večaki za projektiranje in izdelavo načrtov. Ta zakonski načrt je bil poslan vsem ministrom, kjer so zaposleni inženjerji, da dajo svoje pripombe.

× **Cenitev letošnjega pridelka koruze.** Poljedelsko ministruju priobčuje sledeče cenitve letošnjega pridelka koruze: v Dunavski banovini na 12.200.000 metrskih stotov, v Savski banovini na 7.420.000 metrskih stotov, v Drinski banovini na 5.744.000 metrskih stotov, v Moravski banovini na 4.000.000 metrskih stotov, v Vrbški banovini na 2.441.997 metrskih stotov, v Vardarski banovini na 1.218.595 metrskih stotov, v Zetski banovini na 748.875 metrskih stotov, v Primorski banovini na 728.725 metrskih stotov, v Dravski banovini na 536.237 metrskih stotov.

× **Dograđitvena dela v zgradbi tuberkuloznega paviljona Splošne državne bolnice v Beogradu.** 18. septembra 1930 se bo vršila v računsko-ekonomskem oddelku ministruja za gradnje, Masarykova ulica 8, 2-II ofertalna licitacija dograđitvenih del v zgradbi tuberkuloznega paviljona Splošne državne bolnice v Beogradu (vrata, obložki s keramičnimi ploščami itd.). Predračunska vsota znaša 1.279.52'84 Din. Upoštevala se bodo le ponudbe pod 1.212.755'32 Din kot naj-

nižje ponudbe na prvi licitaciji. Kavejia za domačine znaša 115.000, za inozemce 230.000 Din. Načrti, predračun in pogoji se lahko vpogledajo v navedenem oddelku tega ministruja.

Borzna poročila

dne 12. septembra 1930.

Devizna tržišča.

Ljubljana, 12. sept. Amsterdam 22:745, Berlin 13:455, Bruselj 7:8796, Budimpešta 9:8905, Curih 1094:40—1097:40, Dunaj 7:9793, London 274:61, Newyork 56:38, Pariz 221:79, Praga 167:22 do 168:02, Trst 294:70—296:70.

Zagreb, 12. sept. Amsterdam 22:745 bl., Dunaj 796:43—799:43, Berlin 13:44—13:47, Bruselj 787:96 bl., Budimpešta 987:55—990:55, Milan 294:798—296:798, London 274:21—275:01, Newyork 56:28—56:48, Pariz 220:79—222:79, Praga 167:22—168:02, Curih 1094:40—1097:40.

Beograd, 12. septembra. Berlin 13:44—13:47, Dunaj 796:43—799:43, Bruselj 786:46—789:46, Budimpešta 987:55—990:55, Curih 1094:40—1097:40, London 274:21—275:01, Milan 294:50—296:50, Newyork 56:28—56:46, Pariz 220:79—222:79, Praga 167:22—168:02.

Dunaj, 12. sept. d. Berlin 158:75, Amsterdam 284:96, Kopenhagen 189:45, Stockholm 190:15, Newyork 708:10, London 34:213, Pariz 27:79, Bruselj 98:69, Praga 29:015, Beograd 12:54, Budimpešta 123:97, Bukarešta 4:225, Varšava 71:36, Sofija 5:1320, Milan 37:07, Curih 137:34.

Curih, 12. sept. Beograd 9:12875, Pariz 20:24, London 25:0575, Newyork 515:5, Bruselj 71:875, Milan 27, Madrid 56:90, Amsterdam 207:475, Berlin 122:76, Dunaj 72:79, Sofija 3:73, Praga 15:2975, Varšava 57:75, Budimpešta 90:25.

Vrednostni papirji

Na ljubljanskem tržišču ni sprememb. Zagreb, 12. sept. Drž. papirji: 7% inv. pos. 87:50—88:50, voj. škoda ar. 440:50—441:50, voj. škoda kasa 440—441:50, voj. škoda sept., okt., nov. 441:25 bl., 4% agr. obv. 55—55:50, 7% Bler. pos. 86:50—87 (86:75), 8% Bler. pos. 97:25—98, 7% pos. hipot. 85:50—86. Banke: Hrvatska 50 d., Praštediona 925—927, Uduženja 191—194, Ljublj. kred. 122 d., Medjunarodna 65 d., Narodna banka 8100—8250. — Industrije: Sešerana Osijek 312:50—315, Trboveljska 397—399, Slavonija 200—210, Vevče 124 d.

Beograd, 12. sept. 7% inv. pos. 91, 4% agr. obv. 56, 7% Bler. 89:50, 6% Belgučke obv. 67 do 68, Rdeči križ 50—55, Tobadne srečke 30, Vojna škoda 454:50—456:50, ultimo okt. 462, ultimo dec. 465, Narodna b. 8150—8250.

Dunaj, 12. sept. d. Bankverein 17:90, Kreditni zavod 47:55, Dunav-Sava-Adria 12, Prioritete 89:65, Ruše 35:50, Trbovlje 49:10, Leykam 4:45. London, 12. septembra. 7% Bler. 85:25 do 86:25.

Newyork, 12. septembra. 8% Bler. 96:25 do 97:25, 7% Bler. 85:5—86:50, 7% drž. Hip. banka 85—85:25.

Žitna tržišča.

Na ljubljanskem tržišču tendence neizpremenjena, promet: 1 vagon ječmena.

Novi Sad, 12. sept. Koruza: baška, srem-ska 105—110, baška, srem-ska, ladja Dunav 107:50—112:50, banatska 102:50—107:50, banatska, ladja Bega 107:50—112:50. Vse ostalo neizpremenjeno. Promet: pšenica 27 vagonov, oves 1 vagon, ječmen 8 vagonov, moka 1 vagon. — Tendence: koruza mlačna, ostalo stalna.

Sombor, 12. sept. Koruza: baška in baška Dunav šlep, sept. 112:50—117:50, baška oktober

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

5

je glavna zastopnica kmetovalcev v dravski banovini in šteje nad 380 kmet. podružnic in okrog 26.000 članov. Člani plačajo na leto 20 Din in dobivajo za to brezplačno strokovni list

VSAK KMET MORA BITI ČLAN KMETIJSKE DRUŽBE

TURJASKI TRG 3

KMETOVALEC

Ta list jim nudi strokovni pouk in navodila za umno gospodarstvo. Družba dobavlja članom tudi razne kmetijske potrebščine

Službene objave

Razglasi sodišče in sodnih oblastev

V 297/30

2111 3—2

Oklic,

s katerim se sklicuje sodišču neznani dediči.

Krenner Edvard, ravnatelj sped. tvrdke Schenker v Mariboru, Meljska cesta št. 16, je umrl dne 27. aprila 1930. in ni zapustil nobenega sporočila poslednje volje.

Je-li kaj dedičev, sodišču na znano. Gospoda Goloba Franja, not. kandidata v Mariboru, postavlja sodišče za skrbnika zapuščine.

Kdor hoče zahtevati zapuščino za sé, mora to v enem letu od danes naprej javiti sodišču in izkazati svojo dedinsko pravico.

Po preteku tega roka se bo zapuščina, v kolikor so zahteve izkazane, izročila, v kolikor se to ni zgodilo, se bo državi v prid zasegla.

Okrajno sodišče v Mariboru, dne 22. avgusta 1930.

E 94/30—7

2137

Dražbeni oklic.

Dne 9. oktobra 1930. ob devetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 1 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Dob, vl. št. 28, obstoječe iz hiše, gospodarskega poslopja in kozoletca ter zemljiških parcel. Cenilna vrednost 35.175/20 Din; najmanjši ponudki 23.518/80 Din; dražbalo se bo najprej po parcelah.

Cel vložek se bo oklical le v slučaju, če bi z najvišjim ponudkom ena ali več parcel ne bile krite v celoti terjatve v najslabši prioriteti stoječega zahtevajočega upnika.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

Okrajno sodišče na Brdu, odd. II, dne 2. septembra 1930.

E 156/30—24

2138

Dražbeni oklic.

Dne 11. novembra 1930. ob 11. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 20. dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Metlika, vl. št. 1420, 64 in vl. št. 913. Cenilna vrednost: 138.600— Din; najmanjši ponudki: 92.400— Din.

Pravice, katere bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se jih ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo zdražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

Okrajno sodišče v Metliki, dne 3. septembra 1930.

Vpisi v trgovinski register.

I. Vpisale so se nastopne firme:

531.

Sedež: Ljubljana, Trnovski pristan 12.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: Krže-Siard Štefica.

Obratni predmet: trgovina s kurivom in opeko.

Imetnik: Krže poroč. Siard Štefica, trgovka v Ljubljani, Trnovski pristan 12. Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, dne 30. avgusta 1930.

(Firma 1560/30 — Rg A VII 29/1.)

532. Sedež podružnice: Ljubljana.

Sedež glavnega zavoda: Beograd.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: »Obnova«, akcionarsko društvo za iskoriščevanje sirovina, podružnica v Ljubljani; ali francosko: »Obnova«, société pour l'utilisation des matières premières, Sucursale à Ljubljana; ali nemško: »Obnova«, Aktien-Gesellschaft für Verwertung von Rohprodukten, Filiale in Ljubljana.

Obratni predmet:

a) nakup in prodaja sirovin, starega materiala in odpadkov vseh vrst;

b) oplemenitovanje omenjenih blagovnih predmetov;

c) izvoz in uvoz teh za lastni in tuji račun;

d) pridobivanje podjetij, ki se bavijo z gori navedenimi posli, ali udeležba pri sličnih podjetjih;

e) pospeševanje industrije za predelovanje omenjenih blagovnih predmetov;

f) izvrševanje vseh trgovskih poslov, ki služijo pod a)—e) omenjenim predmetom, kakor tudi nakup in prodaja vseh industrijskih izdelkov iz omenjenih sirovin;

g) nakup in prodaja vseh sorodnih blagovnih predmetov, izdelanih iz omenjenih industrijskih izdelkov.

Oblika družbe: Tvrdka je podružnica pri trgovskem sodišču v Beogradu pod Br. 7542/21 in 22735/23 vpisane delniške družbe istega imena. Družba temelji na pravilih, odobrenih od ministrstva trgovine in industrije v Beogradu z odlokom z dne 26. aprila 1921., VI. No. 1437, oziroma z dne 18. oktobra 1924., VI. No. 4279.

Doba trajanja družbe je 50 let.

Delniška glavnica znaša: 2.000.000 Din in je razdeljena na 2000 komadov popolnoma vplačanih delnic à 1000 Din, glasečih se na prinositelja.

Upravni odbor sestoji iz 9 članov.

Člani upravnega odbora so:

Bunzl Martin, industrijalec v Vratislavi, predsednik;

Plavšič Čedomil, tajnik trgovske zbornice v Osijeku, podpredsednik;

Kras Adela, vdova v Beogradu;

Bunzl Robert, industrijalec v Vratislavi;

Török Šandor, trgovec v Sarajevu; Bunzl

Jurij (Georg), industrijalec, Wien;

Ostrič Vlatko, trgovec v Osijeku;

dr. Schönberg Gustav, advokat, Wien;

Funk Edo, industrijalec v Zagrebu.

Prokuristi družbe:

Schäfer Adolf, šef knjigovodstva družbe

v Zagrebu;

Richer Adolf, uradnik družbe v Beogradu;

Lichtenstern Maks, tajnik družbe v Zagrebu.

Podpisovanje firme: tvrdko podružnice zasstopata in podpisujeta izpod besedila tvrdke, napisanega z roko ali s strojem ali štampljiranega, dva člana upravnega odbora ali eden član upravnega odbora in eden prokurist, le-ta s pristavkom »ppac«.

Vsi družbeni oglasi se objavljajo trikrat v »Službenih novinah«.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani,

dne 30. avgusta 1930.

(Firm. 1441/30. — Rg B III 53/1.)

533. Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 1. septembra 1930.

Besedilo: »Papir - Ilirija«, družba z o. z.

Obratni predmet: Trgovina s papirjem, pisarniški potrebščinami, knjigami, muzikalijami, slikami in z vsemi predmeti knjigotraž.-gرافیčne stroke, ter papirne konfekcije. Družbena pogodba z dne 23. avgusta 1930 posl. št. 17.007.

Družba je ustanovljena za nedoločen čas. Višina osnovne glavnice: 50.000 Din. Na to vplačani zneski v gotovini: 50.000 Din. Poslovodje: Palouc Lita, rojena Pišek iz Kranja št. 169. Za namestovanje upravičen: Družbo zastopa in njeno tvrdko podpisuje poslovodja samostojno na ta način, da pristavi pod pisano, tiskano ali s štampljko odtisnjeno besedilo tvrdke svoj lastnoročni podpis.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani, dne 30. avgusta 1930.

(Firm 1513/30 — Rg C IV 205/1.)

Razglasi raznih uradov in oblastev

Štev. 7921/II.

2127—2—1

Razpis.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje na dan 29. septembra 1930. ob 11. uri nabavo: 30.000 kg portland cementa, 10.000 kom. krajnikov, 258 m jeklene žične vrvi.

Pogoji se dobe pri podpisani.

Direkcija državnega rudnika Velenje, dne 9. septembra 1930.

Štev. 7946/II.

2141 3—1

Objava.

Na osnovi člena 86. zakona o drž. računovodstvu in na osnovi rešenja Direkcije drž. rudarskih preduzeća v Sarajevu št. 16.718/30 se bo pri direkciji drž. rudnika v Velenju vršila dne 14. oktobra ob 11. uri prva oteralna licitacija za prodajo vreč in sicer:

1350 kom. celih uporabljivih vreč od moke

po 85 kg,

80 kom. istih od sladkorja,

50 kom. raznih vreč po 50 kg.

Vreče, ki so na prodaj, se lahko ogledajo pri podpisani.

Kavcija se ima položiti najkasneje do 10. ure dopoldne na dan licitacije pri blagajni Direkcije drž. rudnika Velenje v višini od 5% za domače, a 10% za tuje ponudnike od skupne vsote.

Pogoji so na vpogled pri podpisani vsak delavnik ob času uradnih ur.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 11. septembra 1930.

2140 2—1

Razpis.

Direkcija drž. rudnika Velenje razpisuje na dan 29. septembra 1930. ob 11. uri nabavo:

2000 kg bencina 725/30.

Pogoji se dobe pri podpisani direkciji.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 10. septembra 1930.

Razne objave

2123

Poziv upnikom.

Z ozirom na to, da je tvrdka »Tekstilne tvornice, družba z omejeno zavezoc, s sklepom z dne 15. maja 1928. sklenila in prijavila sodišču razdružitev in likvidacijo družbe, se s tem pozivajo upniki družbe, da se v teku 14 dni javijo pri podpisnem likvidatorju.

V Ljubljani, dne 11. septembra 1930.

Frane Brumen, s. r.

likvidator.

2125

Poziv upnikom.

Prodajna pisarna slovenskih tovarn metel, družba z o. z., Ljubljana, se je po sklepu izrednega občnega zbora z dne 18. avgusta 1930. razdružila in stopila v likvidacijo.

Upniki se pozivajo, da se zglase pri likvidatorjih in prijavijo svoje terjatve.

Likvidatorji.

2122

Objava.

Izgubil sem uradno legitimacijo št. 1608, izdano dne 27. junija 1923. od bivšega oblastnega inšpektorata finančne kontrole v Ljubljani na ime Matauš Štefan, t. č. podpreglednik fin. kontr. v Mariboru, glavna carinarnica, ter jo proglašam za neveljavno.

Matauš Štefan s. r.

2136

Objava.

Izgubil sem odpustnico V. razreda II. državne deške osnovne šole v Ljubljani na ime Benkovič Ciril iz Ljubljane.

Proglašam jo za neveljavno.

V Ljubljani, dne 10. septembra 1930.

Benkovič Ciril, s. r.

75

»Da,« je razmišljal Gamelin, »zmaga je naša. Drago smo jo plačali.«

V duhu je videl, kako se valjajo pogubljene sence malopridnih generalov v krvavem pesku trga Revolucije, kjer so poginili. In ponosno se je nasmehnil pri misli, da bi avstrjski konji danes grizli skorjo teh dreves, ako ne bi bilo vseh tistih strogih kazni, pri katerih je imel tudi on svoj delež.

In v duhu je klical:

»Blagodejna strahovlada, o sveta strahovlada! Lani ob tem času smo imeli za branitelje premagane junake v cunjah, tla domovine so bila zasedena, dve tretjini okrožij v vstaji. Sedaj so naše vojske dobre opremljene, dobro izvežbane, poveljujejo jim spretni generali; sedaj prehajajo v napad, pripravljene, da poneso svobodo vsemu svetu. Mir vlada po vsem ozemlju Republike... Blagodejna strahovlada, o sveta strahovlada! Prijazna giljotina! Lani ob tem času so Republiko razdvajale stranke; hidra federalizma je grozila, da jo pogoltne. Sedaj razgrinja jakobinsko edinstvo svojo silo in močrost čez carstva...«

A vendar je bil mračen. Globoka guba mu je rezala čelo; njegova usta so bilat rpka. Pomislil je: »Govorili petdesetdesem žrtev, ki so jih gnali v smrt v rdečih

srajcah očetomorilcev. Kakšnemu zločinskemu sočutju se udaja Francija? Treba jo je torej rešiti proti njeni volji, in kadar glasno prosi milosti, zamašiti si ušesa smo: Zmagati ali umreti. Motili smo se: zmagati in umreti, to je bila prava beseda.«

Oziral se je naokoli. Otroci so delali kupe peska. Grajanke na lesenih stolcih ob vnožju dreves so vezle ali šivale. Šetalci v fraku in dokolenkah čudne elegancije sose vračali domov, zatopljeni v misli na svoje kupčije ali na svoje zabave. Gamelin se je čutil samega med njim: ni jim bil ne rojak ne sodobnik. Kaj se je vendar zgodilo? Kako da je prišla za navdušenjem lepих let ravnodušnost, utrujenost, morda tudi stud? Ti ljudje očitno niso marali več slišati, da se govori o revoluciji, ki se sodeči in so se obračali od giljotine. Ker je bila na trgu Revolucije že v nadlego, so jo bili odstranili na konec Antoine predmestja. Pa še celo tu so ljudje godrnjali, kadar so ropotale mimo krvniške dvo-kolnice. Nekoliko glasov, tako pravijo, je tudi že zaklicalo: »Dovolj!«

Ko pa je bilo še toliko izdajic, tolko zarotnikov! Dovolj, ko pa je bilo treba obnoviti komitete, očistiti konvent! Dovolj, ko so pa zločinci onečlašali narodno predstaviteljstvo! Dovolj, ko se je pa v samem revolucijijskem sodišču snoval pogin Pravičnega! Zakaj — groza je, ako človek samo pomisli kaj takega, a vendar je resnično! — sam Fouquier je koval zarote, in le zato, da bi pogubil Maksimilijana, mu je bil hrupno daroval in udariti. Gorje! usoda je tako sklenila: domovina preklinja svoje spasitelje. Pa naj nas preklinja, samo da bo rešena!

»Premalo je, ako padejo neslavne žrtve, aristokratje,

finančniki, publicisti, pesniki, kak Lavoisier¹, kak Roucheur², kak André Chénier³. Udariti treba po teh zločinskih vsemogotcih, ki z rokami polnimi zlata in ogabnimi od krvi pripravljajo pogin Hrba, po raznih Fouchierjih⁴, Tallienih⁵, Rovère-jih, Carrierjih⁶, Bourdonih⁷. Osoboditi treba državo vseh njenih sovražnikov. Da je Hébert zmagal, bi bil Konvent razgnan, bi Republika zdrknila v prepad; da sta zmagala Desmoullins in Danton, bi bilo konec krepčnosti in Konvent bi predal Republiko aristokratom, borznim spekulantom in generalom. Akoz magajo Tallieni, Fouché-ji, s krvjo⁸ in ro-pom nasičene pošasti, se Francija pogrezne v zločinstvo in sramoto... Ti spiš, Robespierre, dočim besnosti in grozote pjani zločinci snujejo tvojo smrt in pogreb svobode. Couthon, Saint-Just, kaj se obtovaljata, da ne odkrijeta zarot?

¹ Slavni franc. kemik in član komisije za uvedbo metrskega sistema; kot generalni davčni zakupnik je bil z drugimi vred — 28 po številu — obdolžen izsiljevanja in obglavljen (1743—1794); op. prev.

² Franc. pesnik, osumljen rojalizma in obglavljen (1745—1794); op. prev. — ³ Slavni franc. pesnik elegij in idil v klasičnem slogu; bil je vnet revolucionar, toda nasprotnik grozot Strahovlade in radi tega obglavljen (1762—1794); op. prev. — ⁴ Fouchier stoji pomo-toma za Fouché, gl. sp.; op. prev. — ⁵ Tallien (1767 do 1820) je bil član Konventa in neizprosen nasprotnik žirondistov; op. prev. — ⁶ Carrier, član Konventa, znan po svojih grozodejstvih v Nantesu, obglavljen 1. 1794.; op. prev. — ⁷ Bourdon, član Konventa, deportiran 18. Fructidorja (4. sept.) 1897. in še istega leta umrl; op. prev. — ⁸ Fouché, član Konventa, pod cesarstvom policijski minister in vojvoda otrantski, pod restavracijo poslanik v Draždanih, umrl kot naturaliziran Avstrijec v Trstu (1750—1820) op. prev.

Najhitrejšje in najbolj strme železnice

Med najhitrejšje in najbolj elegantne vlake v Evropi moramo vsekakor prištevati nemški vlak »Rheingold-express«, ki vozi od Amsterdama preko Kölna do Basela v Švici. Ta vlak prevozi 809 kilometrov dolgo progo v 10 in pol urah, ustavi se pa celo pot le 11-krat. Najmanjkrat pa se ustavi na svoji dolgi poti vlak »Letiškot«, ki vozi na progi London—Aberdeen. Vlak vozi 12 in četrt ure, ustavi se pa na tej poti le dvakrat. Tudi nemški »FD«-vlak, ki vozi iz Monakovega v Berlin, ni slab: prevozi namreč 653 kilometrov dolgo pot v 9 urah, ustavi se pa samo v Halle in v Nürnbergu.

Najdaljša proga, ki jo vozijo enotni vlaki v Evropi, je proga Ostende—Carigrad, kjer vozi takozvani »orient-express«. Druga dolga proga se nahaja na Švedskem. To je proga od Stockholma do Nasvicka, ki meri 1581 kilometrov, vlak pa jo prevozi v 46 urah. Ta proga je poleg »Kola«-železnice v Rusiji tudi najbolj severna proga v Evropi, ker pelje do 200 kilometrov severno od tečajnika.

Tri železniške proge v Evropi pa spadajo med najvišje ležeče železniške proge na svetu. Prva in najvišja je znana železnica na goro »Jungfrau«; končna postaja, »Jungfraujoch«, leži 3396 m nad morjem. Železnica je speljana večinoma skozi same predore. Železniška proga

»Gornergrat-bahn« pa leži najvišje med progami »pod milim nebom« (do 3018 m visoko). Berninska proga, ki pelje preko prelaza Bernina v Italijo, pa je najvišja proga med onimi, ki niso zgrajene na zobe, ampak imajo le gladke tračnice. Vse tri najvišje železnice so v Švici.

Najvišja železnica v Nemčiji je železnica, ki pelje na »Zugspitze« (2930 m). Ima pa ta železnica posebnost največjega vzpona v celi Evropi, kajti višinska razlika med začetkom železnice in pa med njenim koncem znaša 2300 metrov.

Najbolj strma železniška proga je Piona-železnica v švicarskem kantonu Tessinu, kjer znaša vzpon ponekod do 87 odstotkov. Železnica na goro Pilatus v Švici, ki ima vzpona do 48 odstotkov, je najbolj strma železnica na zobe (brez vrvi). Najbolj strma železnica na vrh pa je v Avstriji pri Ebrwaldu. Najbolj na severu leži gorska železnica na Laponskem (od Kirune do hriba Kirunanara).

Najbolj je nekdaj slovela gothardska železnica zaradi svojih predorov. Znamenite pa so glede predorov tudi proge preko Arlberga in Semmeringa, a tudi nekatere bosanske proge niso nič manj zanimive v tem pogledu.

Prva slika o revoluciji v republiki Peru

V glavnem mestu republike Peru, v Limi, je množica naskočila predsednikovo palačo. Vrata so hoteli prodreti z avtobusom; nekaj minut pozneje je množica udrila v palačo, odkoder pa je predsednik Leguia že pobegnil.

Žensko srce v alkoholu

Med anatomskimi preparati, pred katerimi je običajnega človeka kar strah, stoji v sobi znanega kirurga gospoda profesorja X. tudi neko žensko srce, namočeno v alkoholu. Srce je debelo kakor krepka pest, na srcu pa se pozna brazgotina. To srce ima v zbirki gospoda profesorja posebno mesto, čeprav nima na sebi znanega napisa v latinskem jeziku. To srce je namreč srce plesalke Nine Valleri, ki so jo pred 25 leti pripeljali težko ranjeno na kliniko gospoda profesorja. Dve rani je videl gospod profesor pri preiskavi: zabodljaj v srce in zabodljaj v pljuča — torej položaj brezupen. Gospod profesor se je takoj lotil operacije in je srce zašil, in sicer z uspehom. Naslednjega dne je že poročala policija po časopisih, da je plesalko sunil z nožem neki ljubosumni plesalec, časopisi pa so dogodek opisovali na dolgo in široko. Vedeli so tudi povedati, da se je zločinec sam umoril in kar je takih lepih okolnosti še več. Na kliniki pa so govorili cele tedne samo o posrečeni operaciji mladega zdravnika, ki je mladi plesalki rešil življenje. Bila pa je to 19-letna Italijanka, ki je kljub svoji mladosti imela že precej hudo preteklost. Zdravnik se njeni lepoti ni mogel ustavljati in nihče ni slutil, da se je za časa njenega zdravljenja v lepo bolnico nesmrtno zaljubil. Zdravniku je bilo težko pri srcu, ko se je ozdravljena plesalka poslovila od svojega rešitelja z besedami: »Če umrjem, je moje srce Vaše, gospod doktor!«

Po svojem odhodu iz bolnice je plesalka še dostikrat pisala zdravniku razglednice iz Francije in Španije in iz Amerike. Počasi so pa pisma izostala. Pet let zdravnik ni nič več slišal o svoji lepi bolnici. On je postal med tem slaven in imeniten mož. Po petih letih pa je zopet dobil pismo od lepe Nine, ki mu je pisala, da se je vrnila v Nemčijo, da se je omožila z nekim artistom, ki pa nima zaslužka, nazadnje ga pa prosi podpore za svojega otročka. Zdravnik ji je takoj poslal večjo svoto denarja, potem pa zopet ni nič slišal o lepi Nini.

Ko pa je nekega zimskega dne slavn zdravnik prišel zvečer domov, ga je čakala pred vrati neka starejša ženska z otrokom, ki je izročila zdravniku pismo in mal zavoj. Zdravnik je pismo prebral in prebledel. Potem pa je dvignil otročica v naročje in ga božal in božal — bil je otrok lepe Nine...

V zavoju pa je bilo srce lepe Nine, zraven pa vsi dokumenti iz bolnišnice, kjer je reva umrla.

v veliki revščini. Mladi dr. Peter Valloni pa, ki je sedaj pomočnik slavnega profesorja, pozna zgodovino vseh preparatov v profesorjevi delavnici, samo zgodovine enega srca ne pozna, ker na tisti steklenici ni nobenega napisa...

Titulescu je predsednik Društva narodov. Prvi delegat Romunije, minister vnanjih zadev v Romuniji, je bil z večino glasov izvoljen za predsednika 11. rednega zasedanja Društva narodov, ki se je pričelo 11. septembra v Ženevi.

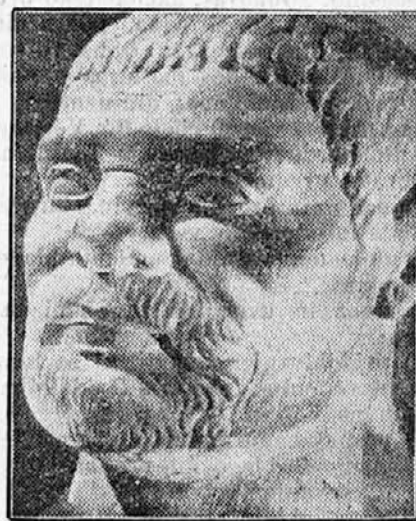
Novo vrste volilne agitacije v Nemčiji

V nedeljo 14. septembra bodo v Nemčiji zopet volitve za državni zbor. Agitacija političnih strank je zelo huda in ostra in navihani demagogi so iznašli celo vrsto novih agitacijskih metod, da pridobijo čim več volilcev na svojo stran.

Stene so povsod vse prelepljene z volilnimi plakati — toda to ni nič novega in posebnega, kakor niso nič posebnega tudi letaki, ki jih mečejo iz letal, ali iz avtomobilov, ali pa jih pošiljajo s pošto. Tudi shodi niso nič novega in tudi radio ne in tudi razna obrekovanja stankarskih voditeljev ne. Nekaj novega pa so ljudje, ki jim pravijo v Nemčiji »Anreisser« — mi jim pa lahko rečemo priganjači. Če se na cesti le količkaj ustaviš, že stopi poleg tebe mož, ki se poleg tebe tudi vsede, če se ti vsedeš in potem te nagovori. Pogovor je kmalu zasuše na politiko. Ti poslušaj, tudi odgovarjaš in hočeš pobegniti. Pa ne moreš, kajti

že stoji poleg naju še pet ali deset drugih ljudi. Počasi se jih nabere do 50, pa tudi več in kar na cesti se začne shod, ali pa v tramvaju ali pa na železnici. Mož, ki te je prvi nagovoril, je »priganjač« ali »Anreisser«. Danes so skoro vsi cestni barantači v Berlinu in v drugih mestih »priganjači«. Hočeš kupiti motvoz za čevlje od takega človeka, pa ne moreš: prej nego si misliš, si že zapleten v političen pogovor. Zgodi se tudi, da ti stisne nekdo kar na cesti zavoj gramofonskih plošč v roke. Na ploščah stoji napisano »tango argentino« ali pa kaj podobnega. Če pa denes ploščo v aparat, slišiš besede: »Mi potrebujemo vlado krepke roke! Tretje nemško carstvo se bliža!« — Hočeš mirovati in se oddahnuti, pa te pokliče telefon: »Ali je gospod X. doma?« — »Sem sam na aparatu!« — »Torej volite v nedeljo četrto listo!«

Tako gre dan na dan. Celu volilne uganke delijo in če imaš srečo, lahko zaslužiš lepo nagrado. To bo trajalo do 14. septembra, potem pa bodo »gospodje volilci« zopet »navadni osli«. Je svet pač povsod enak!

Glava rimskega bokserja.

Glava je iz temnoplavega apnenca. Našli so jo v bližini današnjega francoskega mesta Toulousea. Tip starorimskega sportnika je zelo podoben našim junakom sporta.

Dopisnice bodočnosti

Znano je, da je treba napisati jako drobno vsa poročila, ki naj jih neso golobi-pismonoše na njihov naslov, da ni žival preveč obtežena. Če pišemo taka poročila z roko, jih pišemo seveda v brzovarnem slogu, da pridobimo na prostoru, ali pa mora pisec biti pravi umetnik v drobni pisavi. Znano je namreč, da so nekateri ljudje tako spretni, da z ostrim peresom, pa tudi s svinčnikom napišejo na skromni prostor pisemske znamke kar cele molitve ali pa dolge pesmi. Moderna tehnika zna pa še več. Fotografičnim potom spravimo namreč lahko vsebino dopisnice na 1 kvadratni milimeter, ne da bi besedilo ne bilo več čitljivo. Brati je seveda mogoče takšno fotografirano besedilo le s povečevalnim steklom ali pa se poslužujemo projekcijskega aparata. Marsikak fotograf naše trditve seveda ne bo verjel, ker je prepričan, da ima ostrost in jasnost fotografične slike svoje meje v pomanjkljivosti površine fotografske plošče.

Na površini fotografske plošče se namreč nahajajo drobna srebrna zrnca, ki motijo ostrost slike pri povečanju. Toda danes imamo plošče, kjer so tista zrnca že silno drobna. Vendar pa je tudi pri takih ploščah še zelo težko dobiti dovolj ostre pomanjšane in povečane slike, čeprav merijo srebrna zrnca komaj eno desetstotinko milimetra v premeru. Natančne preiskave so namreč dognale, da se zrnca zbirajo na plošči v kupčke, ki povzročajo, da se ob njih lomi svetloba na svoj način, to pa povzroča nejasnost slik.

Najnovejši poskusi v laboratorijih pa dokazujejo, da je mogoče izgotoviti plošče, kjer se zrnca prav malo kopičijo. Če fotografiramo na

tako ploščo dopisnico le na 1 kvadratni milimeter, dobimo še prav dobro čitljivo besedilo.

To pomeni v praksi, da lahko prenesemo s fotografijo na prostor navadne dopisnice vsebino 1000 knjig! To niso nobene sanje več, ampak to že imamo, čeprav le v laboratoriju. Upajo pa, da bodo mogli v kratkem izdelovati še ostrejšje slike. Ko bodo iznašli še to, bomo posiljali lahko cele knjižnice po navadni dopisnici svojim prijateljem.

Znati je treba

V Londonu se v najnovejšem času prav čisto pojavlja na ulici siromašno oblečen mož, ki se v največji gneči sklone in pobere na tleh kakšno pohojeno cvetlico ali pa tudi samo navadno zeleno pero. Cvetlico pobira silno nežno, z neko vidno ljubeznijo, potem pa se ustavi sredi gneče prerivajočih se ljudi in drži cvetlico ali pero v svojih tresočih se rokah, potem jo boža in snaži in jo občuduje z najbolj milim pogledom.

Ceprav se ljudem mudi po njihovih opravkih, se le marsikdo ustavi in moža opazuje. Kjer pa se ustavi eden, se rad ustavi tudi drugi in tretji in vsi opazujejo revno oblečenega moža, ki ima tako blago srce, kajti človek, ki tako nežno boža pohojene rožice, vendar ne more biti hudooben. Prizor je ganljiv in vsak seže v žep in stisne dobremu človeku večji ali manjši dar v roke.

Počasi se množica razide, vsak pa hiti zadovoljno dalje, ker se vsak zaveda, da je storil dobro delo.

Če pa greš nekaj ur pozneje zopet po tisti cesti, vidiš zopet moža, kako pobira rožico na tleh in kako jo lepo boža in kako se zopet ljudje ustavljajo in stiskajo možu lepe dari v roke.

Ta berač je sijajen poznavalec ljudi in zato res zasluži, da — zasluži. Znati je treba — to je vse...

Humor

Pri zobozdravniku.

»Zakaj pa tako kričite? Saj še nste dobili računa!«

Pri odhodu nekega gledališkega igralca je zapisal domači dnevnik, da bo težko najti za odhajajočega umetnika nadomestek, ki bi izpolnil obžutno vrzel.

Ravnatelj gledališča je pa rekel naslednjega dne, ko je to bral: »Najboljši nadomestek zanj je pač — vrzel...«

Dve igralki neke potujoče družbe sta se spričkali. Najprej sta se spopadli zaradi obleke, nato zaradi neke vloge in končno sta prišli do najbolj kočljive točke: začeli sta si očitati starost.

Prva pravi: »No, kaj pa si končno? Revica neznanata, ki še svoje matere nisi poznala.«

»Res je,« ji odvrne druga, »kdo ve, če nisi baš ti moja mati.«

Tvornica smodnika je zletela v zrak

Francosko tvornico smodnika v Aboué-u pri Nancy-u je porušila velika eksplozija. Nesreča je zahtevala 13 mrtvih in veliko število ranjenih.